

POLOONUS

Pismo Związku Polaków
w Rumunii
Revista Uniunii Polonezilor
din România

12 (198) 2012

Święta Bożego Narodzenia niosą ze sobą radość,
ale i refleksje nad minionym czasem
i snucie planów na nadchodzący Nowy Rok.

W tych wyjątkowych dniach
pragnę życzyć Państwu
udanych świąt pełnych rodzinnego ciepła,
a na przyszłość pomyślności
w życiu prywatnym i zawodowym
oraz sukcesów w podjętych wyzwaniach.

**Prezes Związku Polaków w Rumunii
Gerwazy Longher**

Sărbătoarea Nașterii Domnului
aduce bucurie, dar ne și face să ne gândim
la timpul ce a trecut și la planurile
pentru Noul An care vine.

În aceste zile deosebite,
doresc să Vă urez sărbători reușite
pline de căldura familiei,
succese în viața personală și profesională
precum și în viitoarele proiecte.

**Președintele Uniunii Polonezilor din România
Ghervazen Longher**

Z okazji świąt Bożego Narodzenia
pragniemy złożyć Naszym Czytelnikom
najserdeczniejsze życzenia
wiary, nadziei i miłości
oraz wszelkiej pomyślności w Nowym Roku
Redakcja miesięcznika „Polonus”

Cu prilejul Sărbătorii Nașterii Domnului
dorim să adresăm Cititorilor noștri
cele mai sincere urări
de credință, speranță și iubire
precum și succese în Noul An.
Redacția publicației lunare „Polonus”

PODZIĘKOWANIA

Wybory 9 grudnia 2012 r. i zdobycie mandatu poselskiego z ramienia polskiej mniejszości w Parlamencie dowiodły solidarności i jedności Polaków mieszkających w całej Rumunii. Pragnę podziękować Państwu za dojrzałość, z jaką oddawaliście na mnie 8023 głosy, za świadomość, że będę godnie reprezentować Państwa interesy i występować w Państwa imieniu i wiarę w to, że moje plany zostaną zrealizowane.

Dziękuję także moim rumuńskim współobywatelom, którzy mi zaufali w duchu dobrosąsiedzkiego wieloetnicznego współistnienia, tak charakterystycznego dla Bukowiny.

Dziękuję także, nie w ostatniej kolejności, mass mediom oraz moim współpracownikom z Domu Polskiego.

Zapewniam, że w ciągu kolejnych czterech lat zrobię wszystko, aby nie zawieść Państwa zaufania.

Gerwazy Longher

MULȚUMIRI

Alegerile din 9 decembrie 2012 și câștigarea unui loc de deputat din partea minorității polone în Parlamentul României au făcut dovada solidarității și unității polonezilor din întreaga Românie. Doresc să Vă mulțumesc pentru maturitatea cu care am fost votat de 8023 de alegători, conștienți că voi reprezenta cu demnitate interesele Dumneavoastră, și pentru încrederea că proiectele pe care mi le-am propus vor fi realizate.

De asemenea, țin să le mulțumesc concetățenilor mei care m-au investit cu încrederea lor, în spiritul bunei conviețuiri interetnice specifice Bucovinei.

Nu în ultimul rând doresc să mulțumesc mijloacelor media și colaboratorilor mei de la Dom Polski.

Vreau să Vă asigur că în următorii patru ani mă voi strădui să nu Vă înșel încrederea.

Ghervazen Longher

Festiwal Jasełkowy 2012

Festivalul „La ieslea Domnului” 2012

Prima reprezentație a fost organizată de Sf. Francisc, în Italia, în anul 1223. În timpul liturghiei din noaptea de Crăciun, în grotă săpată în stâncă a organizat misterul nașterii. Călugărul a procurat o iesle adevărată, animale vii și figura pruncului Isus. Tot atunci s-au cântat primele cântece de Crăciun, colindele de astăzi. Înscenarea Sf. Francisc a fost urmată în alte țări ale Europei. În Polonia, pentru prima dată a fost organizată la curtea Sf. Kinga – soția lui Bolesław cel Rușinos – la sfârșitul sec. XIII. În sec XIII au apărut elemente populare – ca diavoli și vrăjitoare precum și naționale – husarul și regele. Atunci biserica le-a considerat nepotrivite în biserică și, în anul 1736, a interzis reprezentarea lor. În sec. XIX obiceiul organizării spectacolelor revine în biserică.

Pierwsze Jasełka urządził święty Franciszek we Włoszech w 1223 r. Podczas pasterki w skalnej grocie zorganizował misterium narodzenia. Zakonnik zatroszczył się o prawdziwy żłobek, żywe zwierzęta i figurkę dzieciątka Jezus. Wtedy też odśpiewano pierwsze bożonarodzeniowe pieśni – dzisiejsze kolędy. Jasełka świętego Franciszka zaczęły być naśladowane w innych krajach Europy. W Polsce po raz pierwszy zorganizowano je na dworze św. Kingi – żony Bolesława Wstydlwego – pod koniec XIII w. W XVII w. pojawiły się w nich elementy ludowe, jak diabły i czarownice oraz narodowe – husarz i król. Wów-

În prezent, spectacolele sunt prezentate și în școli, instituții publice, în timpul unor festine de sărbători, de asemenea sunt organizate numeroase concursuri pentru cel mai interesant spectacol. Adeseori, pe lângă cele tradiționale pot fi văzute versiuni contemporane legate de timpurile noastre.

Polonezii din România au și ei Festivalul lor „La ieslea Domnului” organizat deja de 10 ani și, în afară de anul trecut când a avut loc pe scena Casei Polone din Poiana Micului, întotdeauna a adunat spectatori în sala Casei Polone din Solonețu Nou. Așa a fost și anul acesta, cu deosebirea că s-a desfășurat pentru prima

czas kościół uznał je za nieodpowiednie w świątyni i w 1736 r. zabronił ich wystawiania. W XIX w. zwyczaj organizowania spektakli powrócił do kościoła. Obecnie jasełka wystawiane są także w szkołach, instytucjach publicznych, podczas świątecznych festynów oraz organizowane są liczne konkursy na najciekawsze jasełka. Często obok tych tradycyjnych można zobaczyć wersje uwspółcześnione, nawiązujące do dzisiejszych czasów.

Polacy w Rumunii mają także swój Festiwal Jasełkowy organizowany już od 10 lat i poza rokiem ubiegłym, gdy odbył się w sali Domu Polskiego w Pojanie Mikuli, zawsze skupiał publiczność w Do-

dată în noua Casă Polonă inaugurată luna trecută. Ca în fiecare an, într-o frumoasă zi de decembrie, cu fulgi albi de zăpadă dincolo de ferestre și flori de gheață, în ziua de 15 decembrie a.c. polonezii din Bucovina s-au întâlnit în Solonețu Nou pentru ca, în scurte scenete din staulul de la Betleem, să apropie acest adevăr care, de peste 2000 de ani, a devenit Trup și a locuit printre noi.

Într-o dimineață geroasă, copiii în costume special pregătite și profesorii lor îi așteptau pe locuitorii satului. Chiar din prag se simțea atmosfera sărbătorilor ce se apropiau, în care te introduceau muzica de sărbătoare și ornamentele. După câteva momente puteai întâlni Îngerii, Cei Trei Crai, pe Maica Domnului, Iosif și chiar pe Sf. Nicolae. Când toți au

mu Polskim w Nowym Sokońcu. Tak też stało się i w tym roku, z tą różnicą, że po raz pierwszy w nowym Domu Polskim, którego otwarcie miało miejsce u ubiegłym miesiącu. Jak co roku w piękny grudniowy dzień, z białymi płatkami śniegu za oknem i skrzącym się mrozem na szybach, 15 grudnia b.r. Polacy na Bukowinie spotkali się w Nowym Sokońcu, aby w krótkich scenkach ze stajenki betlejemskiej przybliżyć tę prawdę, która przed ponad 2000 laty stała się Ciałem i zamieszkała pośród nas.

Mroźnym rankiem dzieci w specjalnie przygotowanych strojach i ich nauczyciele czekali na miejscową ludność. Od samego progu czuć było atmosferę zbliżających się świąt, wprowadzała w nią świąteczna muzyka i dekoracja. Po kilku minutach można było spotkać Anioły, Trzech Króli, Matkę Boską, Józefa, a nawet Świętego Mikołaja.

Kiedy wszyscy byli przygotowani, a sala Domu Polskiego wypełniła się po brzegi, rozpoczął się Festiwal Jasełkowy. Na początek zabrał głos prezes Związku Polaków w Rumunii Gerwazy Lonhger, który w kilku słowach wyraził zadowolenie z kolejnego spotkania w tak magicznym okresie, jakim są święta Bożego Narodzenia oraz złożył z tej okazji wszystkim najserdeczniejsze życzenia. Tego dnia zobaczyliśmy 6 scenek związanych ze świętami Bożego Narodzenia. Jedne były tradycyjnymi jasełkami, a inne bardziej współczesnymi interpretacjami tematyki świątecznej dzieci z Pojany Mikuli, Kaczyki, Moary, Nowego Sokońca, Siretu, oraz młodzieży z liceum w Gura Humorului. Występ każdej z grup wprowadzał zgromadzonych w atmosferę zbliżających się świąt i przypominał, jak ważne jest podtrzymywanie tradycji oraz wspólne kolędowanie w tym okresie.

Na zakończenie każdy uczestnik otrzymał świąteczną paczkę i w świą-

fost pregătiți, iar sala Casei Polone plină până la refuz, a început Festivalul „La ieslea Domnului”. La început a luat cuvântul președintele Uniunii Polonezilor din România Ghervazen Longher care, în câteva cuvinte, și-a exprimat satisfacția că această întâlnire are loc în acest timp magic – al Sărbătorilor Nașterii Domnului și a adresat tuturor, cu acest prilej cele mai sincere urări. În această zi am văzut 6 scene legate de sărbătorile Nașterii Domnului. Unele au fost tradiționale, altele interpretări din zilele noastre ale tematicii sărbătorești din Poiana Micului, Cacica, Moara, Solonețu Nou, Siret, precum și tinerii de la liceul din Gura Humorului. Evoluția fiecărei grupe a introdus pe cei prezenți în atmosfera apropiatelor sărbători și a amintit cât de importantă este menținerea tradiției precum și colindatul împreună în această perioadă.

tecznym nastroju powrócił do swego domu, aby tam już za kilka dni cieszyć się razem ze swoja rodziną z przyjscia na świat Dzieciątka.

Iwona Olszewska-Marculeac

În încheiere, fiecare participant a primit un cadou de sărbători și, într-o dispoziție sărbătorească, s-a întors acasă, pentru ca acolo, peste câteva zile, să se bucure împreună cu familia sa de venirea pe lume a Pruncului.

Trad. St. Iachimovschi

Wigilia Bożego Narodzenia

*Wierzysz, że Bóg narodził się
w Betlejemskim żłobie,
lecz biada ci, jeśli nie narodzi się w tobie.*
Adam Mickiewicz

Popatrzcie, jak prędko mija czas. Dzień 24 grudnia to najpiękniejszy i najmilszy sercu dzień w roku, Wigilia Bożego Narodzenia, to najbardziej uroczysty i wzruszający wieczór roku. Wigilia bożonarodzeniowa to czas wzajemnego zbliżenia i darowania win oraz urazów, to czas zadumy i refleksji.

Do tego niezwykłego dnia i wieczoru oraz do świąt Narodzenia Pańskiego przygotowujemy się blisko cztery tygodnie przez udział w porannych Roratach, przez umartwienia i uczynki miłosierdzia, przez dobrą spowiedź świętą. Jesteśmy gotowi na przyjęcie największego Gościa świata – Pana Jezusa, który opuszcza śliczne niebo i zstępuje w ludzkie barłogi.

Niebawem przeżywać będziemy kolejny raz w życiu rocznicę Narodzin w ludzkiej naturze naszego Pana i Zbawiciela, Jezusa Chrystusa. Dla wielu z nas będzie to ostatnia Wigilia na tej ziemi, ostatnie w tym ziemskim życiu święta Bożego Narodzenia. W wielu rodzinach zabraknie przy wigilijnym stole matki, ojca, siostry, brata, córki lub syna. Oni nie zasiądą już przy Wigilijnej Wieczery i nie połamią się białym opłatkiem. Ich miejsce przy wigilijnym stole pozostanie puste. W tych rodzinach będzie to smutna Wigilia i smutne święta.

Wigilia z języka łacińskiego „vigilare” znaczy: czuwanie, stanie na straży, bycie gotowym. W Kościele Katolickim Wigilia jest początkiem i częścią każdej uroczystości, w tym każdej niedzieli. Najważniejszą Wigilią roku jest Paschalna Wigilia Wielkanocna w Wielką Sobotę. Ta Wigilia jest matką wszystkich wigilii całego roku. Wigilia Bożego Narodzenia połączona jest z Wigilijną Wieczery i z wigilijnym, jakże uroczym i niezwykłym wieczorem. Wieczery Wigilijną nazywa się także: Wilią, Postnikiem, Bożym Obiadem, po staropolsku Godami, a na wschodnich kresach Polski Kutią – od głównej potrawy.

Ajunul Nașterii Domnului

*Crezi că Dumnezeu s-a născut
în ieslea de la Betleem,
dar vai ție, dacă nu se naște în tine.*
Adam Mickiewicz

Uitați-vă cât de repede trece timpul. Ziua de 24 decembrie este cea mai frumoasă și plăcută inimii zi din an, Ajunul Nașterii Domnului, solemnă și emoționantă seară din an. Ajunul este timpul apropierei de alții și iertării greșelilor precum și a ofenselor, este timpul meditației și reflecțiilor.

Pentru această neobișnuită zi și seară și pentru sărbătorile Nașterii Domnului ne pregătim aproape patru săptămâni prin participarea la Roratele de dimineață, prin mortificare și actele de caritate, printr-o bună spovadă sfântă. Suntem gata să Îl primim pe cel mai mare Oaspete al lumii – pe Isus Cristos care părăsește frumosul cer și coboară în mizeria omenească.

În curând vom trăi, încă o dată în viață, aniversarea Nașterii în natură umană a Domnului și Mântuitorului nostru, Isus Cristos. Pentru mulți dintre noi va fi ultimul Ajun pe acest pământ, ultimele sărbători ale Nașterii Domnului în această viață pământească. În multe familii va lipsi de la masa de Ajun mama, tata, sora, fratele, fiica sau fiul. Ei nu se vor mai așeza la Cina de Ajun și nu se vor împărți cu albul opłatek. Locul lor la masa de Ajun va rămâne gol. În aceste familii Ajunul va fi trist și sărbătorile triste.

Wieczerza Wigilijna rozpoczyna się tradycyjnie z chwilą ukazania się gwiazdy na nieboskłonie. Jest to symboliczne nawiązanie do Gwiazdy Betlejemskiej, oznaczającej narodziny Jezusa, którą na wschodniej stronie nieba ujrzeli Trzej Mędrcy idący do Betlejem.

Wieczerzę Wigilijną zawsze rozpoczynamy wspólnym śpiewaniem kolęd, czytaniem z Pisma św. Ewangelii św. Łukasza o Narodzeniu Pana Jezusa, po czym następuje odczytanie Martyrologium, krótkie przemówienie Ojca lub Matki, łamanie się opłatkiem, składanie sobie wzajemnie serdecznych życzeń, wzajemne przeproszenia, wspólna modlitwa, po wieczerzy wszyscy obecni śpiewają kolędy, a na zakończenie obdarowują się prezentami.

Na stole pod białym obrusem leży trochę sianka – jest to nawiązanie do stajenki betlejemskiej. Na stole stawiamy przynajmniej jedno nakrycie więcej, niż jest uczestników wieczerzy. To symboliczne wolne miejsce jest dla: niespodziewanego gościa, dla kogoś bliskiego, zwłaszcza dla tego, który niedawno odszedł od nas do wieczności, a także dla członka rodziny, który leży w szpitalu, ma dyżur w pracy, pracuje za granicą, jest na morzu, siedzi w więzieniu lub w zakładzie poprawczym itp.

W Wigilię nikt z nikim się nie kłóci, wszyscy w domu i w sąsiedztwie okazują sobie wzajemnie życzliwość. Jest to dzień wzajemnego przebaczenia, zbliżenia, darowania sobie win i urazów, czas zadumy i refleksji. W cudowny Wieczór Wigilijny... ustają wszystkie gniewy i spory, a pośrodku nas staje Chrystus ze swoim pokojem.

Najpiękniejszym polskim zwyczajem wigilijnym jest łamanie się białym opłatkiem. Łamiąc się opłatkiem, składamy sobie nawzajem życzenia, przepraszamy za zło wyrządzone sobie wzajemnie od ubiegłorocznej Wigilii, w małżeństwie, w rodzinie, w sąsiedztwie. Składamy sobie wzajemnie obietnicę szczerzej poprawy. To wszystko potwierdzamy pocałunkiem miłości i pokoju. „Jakże to wielka szkoda, że atmosfera miłości, pokoju i przebaczenia Wigilii Bożego Narodzenia, trwa tylko kilka godzin jednego dnia w roku. Gdyby wigilijna atmosfera wzajemnej życzliwości i dobra trwała przez wszystkie dni roku, jakże bylibyśmy inni dla siebie, jakże piękna byłaby atmosfera w naszych rodzinach” (Zofia Kossak, „Rok Polski”).

Biały opłatek, którym się dzielimy, jest symbolem czystości i niewinności, miłości, jedności i pokoju, jest przypomnieniem konsekrowanego opłatka na ołtarzach podczas Mszy św., w którym jest sam Bóg Jezus Chrystus, Syn Boga Żywego.

Weźmijmy sobie do serca słowa naszego wieszca Adama Mickiewicza – „Wierzysz, że Bóg narodził się w Betlejemskim żłobie, lecz biada ci, jeśli

Wigilia din limba latină „vigilare” înseamnă: veghe, a sta de strajă, a fi gata. În Biserica Catolică Ajunul este începutul și o parte din fiecare solemnitate în fiecare duminică. Cel mai important Ajun al anului este Ajunul Pascal din Sâmbăta Mare. Acesta este mama tuturor ajunurilor întregului an. Ajunul Nașterii Domnului este legat cu Cina de Ajun și cu seara de Ajun atât de încântătoare și neobișnuită. Cina de Ajun este numită și: Wilia, Postnik, Boży Obiad, în limba polonă veche Gody, iar în zonele limitrofe de răsărit ale Poloniei Kutia – de la felul principal de mâncare.

Cina de Ajun începe, în mod tradițional, din momentul apariției stelei pe firmament. Aceasta este o simbolică legare de Steaua Betleemului semnificând nașterea lui Isus pe care au zărit-o la Răsărit cei trei Magi mergând spre Betleem.

Cina de Ajun o începem întotdeauna cu cântatul colindelor, cu lectura din Scrierea Sfântă a Evangheliei Sf. Luca despre Nașterea Domnului Isus, urmată de lectura Martirologiei, un scurt cuvânt al Tatălui sau Mamei, împărțirea cu opłatek, adresarea de sincere urări unii altora, iertarea, rugăciunea comună, după cină toți cei prezenți cântă colinde, iar la sfârșit își fac daruri.

Pe masă, sub fața de masă albă se pune puțin fân cu legătură la staulul din Betleem. Pe masă punem cel puțin cu un tacâm mai mult decât participanții la cină. Acest simbolic loc gol este pentru un oaspete neașteptat, cineva apropiat, mai ales pentru cel care a plecat de la noi de mult, în veșnicie, dar și pentru un membru al familiei aflat în spital, la serviciu, care muncește în străinătate, se află pe mare, în închisoare sau casă de corecție etc.

De Ajun nimeni nu se ceartă cu nimeni, toți în casă și cu vecinii se arată binevoitori. Este ziua în care ne iertăm unii pe alții, ziua apropiării, a iertării greșelilor și resentimentelor, este timpul meditației și reflecțiilor. În magica Seară de Ajun încetează toate supărările și certurile, iar printre noi stă Cristos cu pacea sa.

Cel mai frumos obicei polonez de Ajun este împărțirea cu albul opłatek. În acest moment ne facem urări reciproce, ne cerem iertare pentru răul făcut de la Ajunul de anul trecut, în căsătorie, familie, vecini. Ne promitem reciproc că ne vom îndrepta. Toate acestea le confirmăm cu sărutul iubirii și păcii. „Ce mare păcat că atmosfera de iubire, pace și iertare din Ajunul Nașterii Domnului durează doar câteva ore într-o singură zi din an. Dacă atmosfera de bunăvoință reciprocă și bine din Ajun ar dura în toate zilele anului, am fi alții, cât de frumoasă ar fi atmosfera în familiile noastre” (Zofia Kossak, „Anul Poloniei”).

Opłatek-ul alb, cu care ne împărțim, este simbolul purității și nevinovăției, al iubirii, unității și păcii, el ne amintește de cel sfințit pe altare în timpul Sf. Liturghii în care se găsește însuși Dumnezeu Isus Cristos, Fiul Dumnezeului celui Viu.

nie narodzi się w tobie”, jeśli nie narodzi się w twojej rodzinie i w twoim sercu.

W noc betlejemską Jezus przyszedł do swoich, a swoi Go nie przyjęli! Czy tragedia tamtej nocy w Betlejem Judzkim ma się znów powtórzyć w Tobie, i w Twojej rodzinie?! Nie daj Boże! Nie dopuść nigdy do tego!

Życzę wszystkim błogosławieństwa Bożego i pełnej radości w najpiękniejszych dniach roku w Wigilię i święta Narodzenia Pańskiego, przeżytych we wzajemnej miłości i pokoju, przeżytych z czystym sercem, duszą i sumieniem w komunii z Bogiem i z bliźnimi, szczególnie z tymi, którzy z daleka, z utęsknieniem łączą się duchowo, trzymając w dłoni opłatek, symbol zapracowanego chleba, za którym idąc w świat, rodzinę swoją, ojca i matkę i najbliższych opuścić muszą.

ks. Alek Zielonka

Să avem în inimi cuvintele bardului nostru Adam Mickiewicz – „Crezi că Dumnezeu s-a născut în ieslea de la Betleem, dar vai ție, dacă nu se naște în tine”, dacă nu se naște în familia ta și în inima ta.

În noaptea de la Betleem, Isus a venit la ai săi, iar ai săi nu L-au primit! Oare tragedia acelei nopți din Betleemul Iudeu se va repeta din nou în Tine și în familia Ta? Ferească Dumnezeu! Nu lăsa să se întâmple aceasta!

Tuturor le doresc binecuvântarea lui Dumnezeu și bucurie deplină în cele mai frumoase zile ale anului, în Ajun și de sărbătoarea Nașterii Domnului, trăite în iubirea față de alții și pace, trăite cu inimă curată, cu sufletul și conștiința în comuniune cu Dumnezeu și cu aproapele, mai ales cu cei care, de departe, cu nostalgie se unesc spiritual, ținând în palme opłatek-ul simbol al pâinii greu câștigate după care, plecând în lume, trebuie să își părăsească familia, tatăl și mama și pe cei mai apropiați.

Trad. St. Iachimovschi

„Narodził się z Maryi Panny”

Ieș to już razy odmówiliśmy „Skład Apostolski”, czyli wyznanie wiary. Najczęściej odmawiamy tę modlitwę wspólnie podczas niedzielnej i świątecznej Eucharystii, w czasie modlitwy różańcowej, w koronce do miłosierdzia Bożego. Prywatnie natomiast odmawiamy wtedy, kiedy chcemy. I oto teraz, w Roku Wiary, z wdzięcznością w sercu spoglądamy na żłobek i chylimy czoła przed tajemnicą. A jaką? Wszyscy doskonale wiemy, że chodzi o tajemnicę Wcielenia. Bóg przyjął ludzkie ciało, aby człowiek mógł uczestniczyć w Jego bóstwie. Uczynił to dlatego, że nas kocha. Dla niektórych wierzących powyższe słowa są takim zwyczajnym „gadaniem księdza”. Nie wiem dlaczego tak to przyjmują. Być może słuchają takich „suchych” kazań o Bożym Narodzeniu, więc ich wiara wcale nie wznosi się ku niebu, tylko chyli się ku ziemi. Ale większość chrześcijan głęboko zastanawia się nad prawdą o Wcieleniu.

I oto kolejne święta tajemnicy Narodzenia Chrystusa. Kolejny żłobek. Wpatrujemy się weń wzrokiem, aby ogarnąć cud Narodzenia; wpatrujemy się duszą, aby wejść w głębię Bóstwa. I choć narodził się w czasie – jest poza czasem. Czyż to nie jest cudowne, że uczestniczymy w boskiej tajemnicy miłości? W wyznaniu wiary mówimy takie słowa: „Narodził się z Maryi Panny”. I oto teraz, gdy przeniknięci jesteśmy radością świętą Narodzenia Pańskiego, słowa te w nas samych, w głębi naszego jestestwa „stają się ciałem”, mówiąc inaczej – Chrystus rodzi się w naszych sercach.

„S-a născut din Fecioara Maria”

De câte ori am spus „Crezul”, adică mărturisirea credinței. De cele mai multe ori spunem această rugăciune împreună în timpul Euharistiei de duminică și sărbători, în timpul recitării rozariului, în coronița milostivirii Domnului. În particular, îl spunem atunci când vrem. Și iată acum, în Anul Credinței, privim cu recunoștință în inimă către iesle și ne plecăm fruntea în fața misterului. Care? Toți știm foarte bine că e vorba de misterul Întrupării. Dumnezeu a luat trup omenesc, pentru ca omul să poată participa la divinitatea Lui. A făcut aceasta pentru că ne iubește. Pentru unii credincioși cuvintele de mai sus sunt obișnuita „vorbărie a preotului”. Nu știu de ce o iau așa. Poate ascultă predici „seci” despre Nașterea Domnului, deci credința lor nu se înalță la cer, ci doar se apleacă spre pământ. Dar majoritatea creștinilor meditează la adevărul despre Întrupare.

Și iată următoarele sărbători ale misterului Nașterii lui Cristos. Încă o iesle. Contemplăm cu privirea, pentru a înțelege minunea Nașterii; contemplăm cu sufletul pentru a pătrunde în profunzimea Divinității. Și deși s-a născut în timp – este în afara timpului. Oare nu este minunat că luăm parte la misterul divin al iubirii? În mărturisirea credinței spunem astfel de cuvinte: „S-a născut din Fecioara Maria”. Și iată acum, când suntem pătrunși de bucuria sărbătorilor Nașterii Domnului, aceste cuvinte în noi înșine, în adâncul ființei noastre „se fac trup”, altfel spus – Cristos se naște în inimile

To jest takie nasze rozważanie; tak sobie myślimy o tym, jak to było wtedy w Betlejem, gdy Maryja powiła Syna. Można powiedzieć, że tak się modlimy, w ten sposób medytujemy, zastanawiamy się w ciszy serca.

A jak można jeszcze inaczej wyrazić radość z wiary w to, że Chrystus się narodził? Ojej! Jest tak wiele sposobów, aby podzielić się wiarą. Ot choćby na przykład poprzez wspólny śpiew kolęd. Przecież to jest takie naturalne wyrazić swą radość przez śpiew. Gdyby jeszcze można było tańczyć kolędy, to ludzie na pewno by tańczyli! Przecież nic zdrożnego w tańcu nie ma, czyż nie prawda? A ileż to naszych polskich kolęd napisanych jest na nutę poloneza – „Bóg się rodzi...”, „Dzisiaj w Betlejem...”, a nawet „Przystąpmy do szopy...”, a kolęda „O mili królowie...” i „A cóż z tą Dzieciną...” – to ewidentna melodia kujawiaka. A ta kolęda „Hej w dzień narodzenia...” – to mazur? czy oberek? A może jedno i drugie? Nie jestem tak dobrym znawcą melodii, ale trąci mi to ludowymi melodiami.

Aczyż nie radujemy się z Narodzenia Pańskiego tym, że wszystko w te dni jest odświętne? I nasze domy, mieszkania, kościoły, kaplice, cmentarze... Nawet wolno rosnące smreki i jodły stają się w te dni odświętnie ubranymi choinkami! A my sami? Jak pięknie się ubieramy, aby pasować do Maryi, do Józefa, do pasterzy, do Mędrców ze Wschodu! Przecież nie jesteśmy od nich gorsi – my też chcemy powitać Pana! I nie ważne jest to, czy ktoś ma jakiś nowy ciuch na sobie, czy też starą kieckę lub portki, lecz liczy się duch – ludzkie wnętrze.

A nasze posiłki? ho! ho! ho! Te dopiero są świąteczne! Mamy tak bardzo smakowite potrawy, że w te dni sporo ludzi przybiera na wadze. Ja się temu nie dziwię – z powodu takiego wydarzenia, jakim jest Boże Narodzenie, to faktycznie trzeba się cieszyć, radować, weselić, a wyrażamy to wspólnym posiłkiem. Wigilijny stół jest tego najlepszym przykładem. Są jeszcze tacy

noastre. Aşa este meditația noastră; așa ne gândim cum a fost atunci la Betleem când Maria și-a înfășat Fiul. Se poate spune că așa ne rugăm, în felul acesta medităm, reflectăm în tăcerea inimii.

Cum se mai poate exprima altfel bucuria credinței că Cristos s-a născut? Ei! Sunt numeroase moduri de a se împărți cu credința. De exemplu, cântând împreună colinde. Este doar atât de firesc să îți exprimi bucuria prin cânt. Dacă colindele ar putea fi dansate, cu siguranță oamenii ar dansa! Doar nu este nimic imoral în dans, nu-i așa? Și câte dintre colindele noastre poloneze nu sunt scrise pe notele Polonezului – „Bóg się rodzi...”, „Dzisiaj w Betleem...”, și chiar „Przystąpmy do szopy...”, iar colinda „O mili królowie...” și „A cóż z tą Dzieciną...” sunt, evident, pe melodia dansului kujawiak. Iar colinda „Hej w dzień narodzenia...” este mazur? sau oberek? Dar poate și unul și altul? Nu sunt un atât de bun cunoscător al melodiilor, dar simt că seamănă cu melodiile populare.

Dar oare nu ne bucurăm de Nașterea Domnului că totul în aceste zile este sărbătoare? Și casele noastre, locuințele, bisericile, capelele, cimitirele... Chiar și brazii ce cresc liberi devin în aceste zile brazii împodobiți de sărbătoare! Dar noi? Cât de frumos ne îmbrăcăm ca să semănăm cu Maria, Iosif, cu păstorii, cu Magii de la Răsărit! Că doar nu suntem mai răi decât ei – și noi vrem să Îi urăm bun venit Domnului! Și nu este important dacă cineva are o haină nouă pe el, o fustă sau pantaloni vechi, ci contează sufletul – interiorul omului.

Dar masa noastră? ho! ho! ho! Abia aceasta este de sărbătoare! Avem mâncăruri foarte gustoase, încât în aceste zile mulți oameni iau în greutate. Nu mă mir – din cauza unui astfel de eveniment cum este Nașterea Domnului, efectiv trebuie să ne bucurăm, să ne veselim, iar aceasta o exprimăm prin masa comună. Masa de Ajun este cel mai bun exemplu. Sunt încă astfel de gospodari care, în noaptea de Ajun, duc oplatek în grajd

gospodarze, którzy w wigilijną noc zanoszą opłatek do stajni i dają zwierzętom. Nie miejsce na interpretację tej tradycji, ale skoro wszyscy się cieszymy z faktu iż Słowo stało się Ciałem, to chcemy tą radością obdarzyć także zwierzęta. Papież Benedykt XVI w swej książce „Jezus z Nazaretu. Dzieciństwo” uważa, że przy narodzeniu się Jezusa nie było zwierząt. Obraz ten narastał wraz z wiekami, tradycjami urządzania jasełek, wystroju żłóbka. Ale to nie jest takie ważne, czy w betlejemskiej stajeneczce były jakieś zwierzątka, czy też nie. Dla nas najważniejszy jest fakt, że Maryja Panna porodziła Syna, że Słowo stało się Ciałem i zamieszkało między nami.

Umacnia się nasza wiara w Chrystusa, gdy dzielimy się nią z innymi. Wykorzystajmy ten kolejny już w życiu świąteczny czas na to, aby dzielić się Pięknem! Bo czyż nie jest Pięknem to, że Bóg stał się Człowiekiem, aby człowiek mógł stać się Bogiem?

Calej Redakcji „Polonusa” oraz wszystkim Cytelnikom skladam zyczenia blagostawienstwa Bozei Dzieciny; niech Wam sie darzy, miejcie zdrowie, zycie dlugo i szczesliwie, a Pan niech bedzie z Wami

Andrzej Ziolkowski – misjonarz z Krakowa

și îl dau animalelor. Nu este locul pentru interpretarea acestei tradiții, dar din moment ce toți ne bucurăm că Cuvântul a devenit Trup, vrem ca această bucurie să o dăruim și animalelor. Papa Benedict al XVI-lea în cartea sa „Isus din Nazaret. Copilăria” consideră că la nașterea lui Isus nu au fost animale. Imaginea aceasta s-a dezvoltat o dată cu trecerea secolelor, cu tradițiile organizării de Jasełka, a împodobirii ieslei. Dar nu este atât de important dacă în grajdul din Betleem au fost sau nu au fost niște animale. Pentru noi cel mai important este faptul că Fecioara Maria a născut pe Fiul; că Cuvântul s-a făcut Trup și a locuit printre noi.

Credința noastră în Cristos se întărește când o împărtășim cu alții. Să profităm, încă o dată în viața de acest timp de sărbătoare pentru a ne împărți cu Frumosul! Căci nu este Frumos că Dumnezeu s-a făcut om, pentru ca omul să devină Dumnezeu?

Întregii Redacții a „Polonus-ului” precum și tuturor Cititorilor adresez urări de binecuvântare a Pruncului Divin, să Vă meargă bine; să aveți sănătate, să trăiți mult și în fericire, iar Domnul să fie cu Voi

Trad. St. Iachimovschi

KALENDARIU M ROCZNIC 1913 CALENDARUL ANIVERSĂRIILOR

STYCZEŃ

- 1 I** – 60. rocznica śmierci **Lubomira Różyckiego** (1884-1953), kompozytora;
- 2 I** – 95. rocznica urodzin **Adama Bahdaja** (1918-1985), pisarza, autora utworów dla dzieci i młodzieży;
- 3 I** – 45. rocznica śmierci **Hanny Mortkiewicz-Olczakowej** (1905-1968), poetki, prozajka;
- 4 I** – 85. rocznica śmierci **Karola Jankowskiego** (1868-1928), architekta;
- 6 I** – 200. rocznica urodzin **Hipolita Cegielskiego** (1813-1868), filologa, przemysłowca i działacza społecznego;
- 7 I** – 70. rocznica przybycia do Warszawy pierwszego transportu dzieci polskich wysiedlonych przez hitlerowców z Zamojszczyzny (1943);
- 8 I** – 90. rocznica urodzin **Emanuela Rostworowskiego** (1923-1989), historyka; 320. rocznica śmierci **Jana Andrzeja Morsztyna** (1621-1693), poety barokowego;
- 10 I** – 50. rocznica śmierci **Tadeusza Szeligowskiego** (1896-1963), kompozytora;
- 12 I** – 20. rocznica śmierci **Józefa Czapkiego** (1896-1993), pisarza, malarza, publicysty;
- 13 I** – 110. rocznica urodzin **Ireny Jurgielewiczowej** (1903-2003), autorki książek dla dzieci i młodzieży;

IANUARIE

- 1 I** – 60 de ani de la moartea lui **Lubomir Różycki** (1884-1953), compozitor;
- 2 I** – 95 de ani de la nașterea lui **Adam Bahdaj** (1918-1985), scriitor, autor de creații pentru copii și tineret;
- 3 I** – 45 de ani de la moartea **Hannei Mortkiewicz-Olczakowa** (1905-1968), poetă, prozatoare;
- 4 I** – 85 de ani de la moartea lui **Karol Jankowski** (1868-1928), arhitect;
- 6 I** – 200 de ani de la nașterea lui **Hipolit Cegielski** (1813-1868), filolog, industriaș și militant social;
- 7 I** – 70 de ani de la sosirea în Varșovia a primului transport de copii polonezi evacuați de hitleriști din ținutul Zamość (1943);
- 8 I** – 90 de ani de la nașterea lui **Emanuel Rostworowski** (1923-1989), istoric; 320 de ani de la moartea lui **Jan Andrzej Morsztyn** (1621-1693), poet al barocului;
- 10 I** – 50 de ani de la moartea lui **Tadeusz Szeligowski** (1896-1963), compozitor;
- 12 I** – 20 de ani de la moartea lui **Józef Czapki** (1896-1993), scriitor, pictor, publicist;
- 13 I** – 110 ani de la nașterea **Irenei Jurgielewiczowa** (1903-2003), autoare de cărți pentru copii și tineret;

15 I – 45. rocznica śmierci **Leopolda Infelda** (1898-1968), polskiego fizyka, teoretyka, współpracownika Einsteina; 95. rocznica śmierci **Wojciecha Kętrzyńskiego** (1838-1918), historyka, etnografa, publicysty;
16 I – 10. rocznica śmierci **Henryka Czyża** (1923-2003), dyrygenta, kompozytora, pisarza; 100. rocznica urodzin **Mirosława Żuławskiego** (1913-1995), prozaika, dyplomaty;
18 I – 30. rocznica śmierci **Stanisława Hebanowskiego** (1912-1983), pisarza, tłumacza, reżysera i krytyka teatralnego;
21 I – 50. rocznica śmierci **Stanisława Grzesiuka** (1918-1963), pisarza i pamiętnikarza;
22 I – 130. rocznica urodzin **Jerzego Bandrowskiego** (1883-1940), pisarza, poety, tłumacza i dziennikarza; 150. rocznica wybuchu **powstania styczniowego** (1863);
23 I – 85. rocznica urodzin **Tadeusza Śliwiaka** (1928-1994), poety, autora wierszy dla dzieci;
25 I – 100. rocznica urodzin **Witolda Lutosławskiego** (1913-1994), kompozytora, dyrygenta; 140. rocznica urodzin **Karola Irzykowskiego** (1873-1944), krytyka literackiego i pisarza;
28 I – 110. rocznica urodzin **Aleksandra Kamińskiego** (1903-1978), prozaika, pedagoga i działacza harcerskiego;
29 I – 95. rocznica śmierci **Jana Augusta Kisielewskiego** (1876-1918), dramaturga i krytyka; 100. rocznica śmierci **Władysława Belzy** (1847-1913), poety, dramaturga, autora utworów dla dzieci; 35. rocznica śmierci **Stanisława Dygata** (1914-1978), powieściopisarza, felietonisty;
31 I – 110. rocznica śmierci **Juliana Ankiewicza** (1843-1903), architekta i teoretyka architektury, budowniczego miasta Warszawy.

15 I – 45 de ani de la moartea lui **Leopold Infeld** (1898-1968), fizician polonez, teoretician, colaborator al lui Einstein; 95 de ani de la moartea lui **Wojciech Kętrzyński** (1838-1918), istoric, etnograf, publicist;
16 I – 10 ani de la moartea lui **Henryk Czyż** (1923-2003), dirijor, compozitor, scriitor; 100 de ani de la nașterea lui **Mirosław Żuławski** (1913-1995), prozator, diplomat;
18 I – 30 de ani de la moartea lui **Stanisław Hebanowski** (1912-1983), scriitor, traducător, regizor și critic de teatru;
21 I – 50 de ani de la moartea lui **Stanisław Grzesiuk** (1918-1963), scriitor și memorialist;
22 I – 130 de ani de la nașterea lui **Jerzy Bandrowski** (1883-1940), scriitor, poet, traducător și jurnalist; 150 de ani de la izbucnirea **insurecției din ianuarie** (1863);
23 I – 85 de ani de la nașterea lui **Tadeusz Śliwiak** (1928-1994), poet, autor de poezii pentru copii;
25 I – 100 de ani de la nașterea lui **Witold Lutosławski** (1913-1994), compozitor, dirijor; 140 de ani de la nașterea lui **Karol Irzykowski** (1873-1944), critic literar și scriitor;
28 I – 110 ani de la nașterea lui **Aleksander Kamiński** (1903-1978), prozator, pedagog și activist al cercetășiei;
29 I – 95 de ani de la moartea lui **Jan August Kisielewski** (1876-1918), dramaturg și critic; 100 de ani de la moartea lui **Władysław Belza** (1847-1913), poet, dramaturg, autor de creații pentru copii; 35 de ani de la moartea lui **Stanisław Dygat** (1914-1978), autor de romane, foiletonist;
31 I – 110 ani de la moartea lui **Julian Ankiewicz** (1843-1903), arhitect și teoretician al arhitecturii, constructor al orașului Varșovia.

Kronika bukowińskich Polaków

1912

Cronica polonezilor bucovineni

Grudzień

12.01. – Czerniowce, sala biblioteczna Domu Polskiego: Zgodnie z rozkazem listopadowym odbyło się zebranie sokołów w celu omówienia spraw ogólnosokolich i lokalnych. Zarządzono comiesięczne zbiórki w drugą niedzielę każdego miesiąca.

12.<05. – Czerniowce, bukowińskie Koło Polskie: Z polecenia wydziału sekretariat powołał kilkudziesięcioosobowy komitet wyborczy dla wyborów uzupełniających do Rady Miejskiej.

12.<05. – Kraków: Rada nadzorcza Towarzystwa Wzajemnych Ubezpieczeń przyznała subwencje następującym instytucjom polskim w Czerniowcach: Bursa Katolicka im. Issakowicza, Ochronka SS. Felicjanek, sekcja dobroczynności TBPiCP oraz Towarzystwo Bursy Polskiej im. A. Mickiewicza.

Decembrie

12.01. – Cernăuți, sala bibliotecii Casei Polone: Conform ordinului din noiembrie a avut loc adunarea membrilor Asociației „Sokol” în scopul discutării problemelor generale și locale. S-a dispus colecta lunară, în a doua duminică a fiecărei luni.

12.<05. – Cernăuți, Cercul Polonez bucovinean: La recomandarea conducerii secretariatul a ales un comitet electoral de câteva zeci de persoane pentru completarea Consiliului Orășenesc.

12.<05. – Cracovia: Consiliul de administrație al Societății Asigurărilor Reciproce a acordat subvenții următoarelor instituții poloneze din Cernăuți: Internatul Catolic „Issakowicz”, Așezământul Surorilor Feliciane, secția caritativă a APAF și L precum și Societatea Internatului Polonez „A. Mickiewicz”.

12.05. – Czerniowce, Dom Polski: Wydział TBPiCP tradycyjnie urządził wieczór św. Mikołaja, na którym dr Stanisław Sołtyński przebrany za świętego wygłosił stosowne przemówienie i rozdał podarki wszystkim dzieciom, „nawet kilkunastu dorosłym »dzieciom«”. Główny punkt wieczoru poprzedziły recytacje i występ chóru dziewcząt z Zakładu SS. Rodziny Maryi.

12.06. – Czerniowce: Na posiedzeniu Rady Szkolnej Krajowej, której przewodniczył radca dworu dr Bazyli Duzinkiewicz, m.in. mianowano Jana Świderskiego nauczycielem Szkoły Polskiej w Mikołowej Polanie, a Mikołaja Tarnowieckiego z Kisielowa – nauczycielem w Medze.

12.06? – Suczawa, Dom Polski: Staraniem Barańskiej i Tomkiewiczowej urządzono wieczór św. Mikołaja dla miejscowych polskich dzieci.

12.07. – Seret, Czytelnia Polska TSL: Odbył się wieczorek św. Mikołaja, podczas którego dzieci odegrały dwie sztuczki: „Ziemia ojczysta” i „Złoty pakiecik”.

12.<08. – Zastavna: W imieniu wydziału Czytelni Polskiej Józef Jarzyński, sekretarz, i Szczepan Ostropolski podziękowali czerniowieckiemu Towarzystwu Akademików Polskich „Ognisko” za bezpłatne zaopatrywanie Czytelni w czasopisma i prosili o częstsze odwiedzanie obsługującej przeszło tysiąc rodzin polskich powiatu zastawnickiego. Przy okazji napomknęli, iż bardzo potrzebne są czytelnie w innych miejscowościach, przede wszystkim w Kuczurowie Małym (Kuczurmik) i Werenczance.

12.08. – Czerniowce, Dom Polski: Staraniem miejscowego Towarzystwa Bratniej Pomocy i Czyteli Polskiej Polacy obchodzili 81. rocznicę powstania listopadowego. Na uroczystość złożyło się podniosłe przemówienie dr. Stanisława Kwiatkowskiego, nie mniej piękny odczyt Zygmunta Lubertowicza, deklamacje oraz występ ośmioosobowego chóru dziewcząt z Zakładu SS. Zgromadzenia Rodziny Maryi. Zgodnie z rozkazem prezesa Wojciecha Wejdeleka wszyscy sokoli biorący udział w uroczystości byli w świątecznych mundurach organizacyjnych.

12.08. – Czerniowce, Dom Polski: Na zproszenie sekretariatu Koła Polskiego odbyło się zebranie w związku z mającymi nastąpić wyborami do Rady Miasta. Po żywej dyskusji uchwalono zgłosić na radnych: dr. Bazylego Duzinkiewicza, dr. Frendla oraz dr. Stanisława Kwiatkowskiego i określono zasady skutecznego postępowania.

12.10. – Czerniowce, sala Gimnazjum Polskiego w Domu Polskim: Na prośbę wydziału Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” dr Stanisław Kwiatkowski rozpoczął zajęcia na sześciotygoniowym kursie samarytańskim, przygotowującym teoretycznie i prak-

12.05. – Cernăuți, Casa Polonă: Conducerea APAF și L, conform tradiției, a organizat o seară de Moș Nicolae la care dr. Stanisław Sołtyński travestit s-a referit la această sărbătoare și a împărțit cadouri tuturor copiilor, „chiar și câtorva »copii« adulți”. Principalul moment al serii a fost precedat de recitări și programul corului de fete de la Așezământul Surorilor Familiei Mariei.

12.06. – Cernăuți: La ședința Consiliului Școlar al Țării condusă de consilierul curții dr. Bazyli Duzinkiewicz, printre altele, Jan Świaderski a fost numit învățător la Școala Polonă din Poiana Micului, iar Mikołaj Tarnowiecki din Kisielowa – învățător în Medza.

12.06? – Suceava, Casa Polonă: Prin strădania doamnelor Barańska și Tomkiewiczowa s-a organizat o seară de Moș Nicolae pentru copiii polonezi din localitate.

12.07. – Siret, Societatea Polonă de Lectură a SSP: A avut loc seara de Moș Nicolae, în timpul căreia copiii au jucat două mici piese de teatru: „Pământ natal” și „Pa-chețelul de aur”.

12.<08. – Zastavna: În numele conducerii Societății Polone de Lectură Józef Jarzyński, secretar și Szczepan Ostropolski au mulțumit Societății Universitarilor Polonezi „Ognisko” pentru publicațiile trimise Societății de Lectură și i-au invitat să viziteze mai des zona Zastavna cu peste o mie de familii poloneze. Cu acest prilej au menționat că sunt foarte necesare societăți de lectură în alte localități, mai ales în Cucurul Mic și Verenceanca.

12.08. – Cernăuți, Casa Polonă: Prin strădania Asociației Polone de Ajutor Frățesc și de Lectură din localitate s-au sărbătorit 81 de ani de la insurecția din noiembrie. Festivitatea a cuprins discursul dr. Stanisław Kwiatkowski precum și frumoasa conferință a lui Zygmunt Lubertowicz, recitări precum și evoluția corului celor opt fete de la Așezământul Surorilor Familiei Mariei. Conform ordinului președintelui Wojciech Wejdelek membrii asociației „Sokół” participanți la festivitate au fost în uniforme de sărbătoare.

12.08. – Cernăuți, Casa Polonă: La invitația secretariatului Cercului Polonez a avut loc adunarea privind apropiatele alegeri pentru Consiliul Orășenesc. După vii discuții s-au stabilit candidații pentru consilieri: dr. Bazyli Duzinkiewicz, dr. Frendel și dr. Stanisław Kwiatkowski și au fost precizate principiile acțiunilor eficiente.

12.10. – Cernăuți, sala Gimnaziului Polonez de la Casa Polonă: La cererea conducerii Asociației de Gimnastică „Sokół”, dr. Stanisław Kwiatkowski a început lecțiile la cursul samaritean de șase săptămâni care pregătește teoretic și practic infirmieri pentru spitalele de campanie.

tycznie do opatrywania ran i pielęgnowania chorych w lazaretach polowych. Zgłoszonych było tak wiele, iż następne wykłady odbywały się w dużej sali bibliotecznej Domu Polskiego. Zajęcia praktyczne odbywały się na oddziale dr. Kwiatkowskiego w Szpitalu Krajowym.

12.10. – Czerniowce: Z okazji 50-lecia Towarzystwa Muzycznego uchwałą Rady Miejskiej radca dworu dr Bazyli Duzinkiewicz został mianowany honorowym obywatelem miasta za zasługi położone dla Towarzystwa Muzycznego, m.in. jako wieloletni jego prezes.

12.11. – Czerniowce, lokal „Sokoła: Rozkazem prezesa Wojciecha Wejdeleka wprowadzono nauczanie władania bronią i strzelania dla chętnych członków Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”.

12.15. – Czerniowce, duża sala Bursy Rękodzielniczej im. J. Kilińskiego: Amatorzy z tej instytucji dobrze wystawili jednoaktową sztukę, dwa monologi oraz popisali się jako wykonawcy koncertu.

12.15. – Czerniowce, sala Towarzystwa Muzycznego: Uroczyście obchodzono jubileusz 50-lecia istnienia Towarzystwa Muzycznego. Obchód zaczął się przemówieniem długoletniego prezesa dr. Bazylego Duzinkiewicza, po czym zaczął się jubileuszowy koncert. Obchód zakończono wieczornym bankietem. W wigilię obchodu odbył się koncert brukselskiego kwartetu smyczkowego.

12.15. – Tereblecza: Miejscowi Polacy zgromadzili się, aby m.in. zbiorowym listem podziękować posłowi dr. Stanisławowi Kwiatkowskiemu za pokonanie piętrzonych przez Rumunów przeszkód i założenie Szkoły Polskiej TSL, w której obowiązki kierownicze i nauczycielskie objął „gorliwy i chętny pracownik narodowy” Postępski.

12.19. – Czerniowce, Bursa Polska im. A. Mickiewicza: Wychowankowie Bursy pod kierunkiem rektora ks. Feliksa Lewandowskiego urządzili wieczór muzykalno-wokalny ku czci swojego patrona. Na program złożyły się występy chóru mieszanego i męskiego tudzież kwartetu smyczkowego, deklamacje, kilkanaście piramid gimnastycznych, przedstawienie jednoaktówki Tadeusza Zubrzyckiego „Grzmią pod Stoczkiem armaty”.

12.21. – Czerniowce, Ochronka Katolicka SS. Felicjanek: Obdzielono ubogie dzieci odzieżą oraz podarkami gwiazdkowymi.

12.<22. – Czerniowce, TBPiCP: Adela Bilińska, Julia Kwiatkowska, Bronisława Rapfowa, Jadwiga Świtekowa i Zarzyska zebrały ofiary na gwiazdkę dla ubogiej dziatwy polskiej szkół czerniowieckich.

12.22. – Czerniowce: W 102. numerze „Gazety Polskiej” cukiernia Michała Goreckiego polecała „jadalne wieszadółka na Boże drzewka. Wielki wybór pierników, ciast, cukrów, tortów”.

12.27. – Czerniowce: Na posiedzeniu Sejmu posłowie polscy dr Stanisław Kwiatkowski, Krzysz-

Au fost atât de mulți înscriși, încât următoarele cursuri s-au desfășurat în sala mare a bibliotecii Casei Polone. Lecțiile practice au avut loc în secția spitalului condusă de dr. Kwiatkowski.

12.10. – Cernăuți: Cu prilejul împlinirii a 50 de ani ai Societății Muzicale, prin decizia Consiliului Orașenesc consilierul curții dr. Bazyli Duzinkiewicz a fost numit cetățean de onoare al orașului pentru merite în dezvoltarea Societății Muzicale, printre altele ca, timp de mai mulți ani, președinte al acesteia.

12.11. – Cernăuți, localul Asociației „Sokół”: Din ordinul președintelui Wojciech Wejdelek s-a introdus învățarea folosirii armei pentru cei ce vor dintre membrii Asociației de Gimnastică „Sokół”.

12.15. – Cernăuți, sala mare a Internatului Meșteșugăresc „J. Kiliński”: Amatorii din această instituție au pus în scenă o piesă într-un act, două monologuri și s-au remarcat în concert.

12.15. – Cernăuți, sala Societății de Muzică: S-a sărbătorit festiv jubileul de 50 de ani al Societății de Muzică. Festivitatea a început cu discursul președintelui dr. Bazyli Duzinkiewicz, apoi a avut loc spectacolul jubiliar. Festivitatea s-a încheiat seara cu un banchet. În ajun a avut loc concertul unui cvartet de coarde din Bruxelles.

12.15. – Tereblecea: Polonezii din localitate s-au adunat pentru ca, printre altele, să mulțumească, printr-o scrisoare colectivă, deputatului dr. Stanisław Kwiatkowski pentru depășirea obstacolelor puse de români și înființarea Școlii Poloneze a SȘP în care obligațiile de director și cadru didactic le-a preluat „zelosul și bine intenționatul lucrător național” Postępski.

12.19. – Cernăuți, Internatul Polonez „A. Mickiewicz”: Elevii Internatului condus de rectorul pr. Feliks Lewandowski au organizat o seară muzical-vocală în semn de omagiu adus patronului lor. Programul a cuprins evoluțiile corului mixt și bărbătesc, ale cvartetului de coarde, recitări, câteva piramide de gimnastică, reprezentația piesei într-un act a lui Tadeusz Zubrzycki „Bat tunurile la Stoczek”.

12.21. – Cernăuți, Așezământul Catolic al Surorilor Feliciane: Copiii săraci li s-au dăruit haine și cadouri de Crăciun.

12.<22. – Cernăuți, APAF și de L: Adela Bilińska, Julia Kwiatkowska, Bronisława Rapfowa, Jadwiga Świtekowa și Zarzyska au adunat daruri de Crăciun pentru copiii săraci polonezi din școlile cernăuțene.

12.22. – Cernăuți, În nr. 102 al „Gazetei Polone” cofetăria lui Michał Gorecki a recomandat dulciuri pentru brad. Un bogat sortiment de turtă dulce, prăjituri, dulciuri, torturi.

12.27. – Cernăuți: La ședința Seimului, deputații polonezi dr. Stanisław Kwiatkowski, Krzysztof Abra-

tof Abrahamowicz, dr Stanisław Głąbiński, Gorzycki, dr Aleksander Skibniewski, dr Stefanowicz wnieśli interpelację do prezydenta Bukowiny jako przewodniczącego Rady Szkolnej Krajowej w sprawie szykanowania Polaków (około 400) z Panki przez sprzeczne z prawem nieotwieranie klasy z polskim językiem wykładowym dla przeszło 60 polskich dzieci w wieku szkolnym i uniemożliwianie założenia prywatnej szkoły TSL.

12.31. – Wiedeń: Przeżywszy 60 lat zmarła Stefania z Petrowiczów, córka byłego bardzo zasłużonego prezydenta Czerniowiec Jakuba Petrowicza i siostra Krzysztofowej Abrahamowiczowej, baronowa, żona posła do Rady Państwa i na Sejm bukowiński Eudoksego Hormuzakięgo. **dr Jan Bujak – Kraków**

hamowicz, dr. Stanisław Głąbiński, Gorzycki, dr. Aleksander Skibniewski, dr. Stefanowicz au depus o interpelare către președintele Bucovinei ca președinte al Consiliului Școlar al Țării în problema șicanării polonezilor (aprox. 400) din Panca prin nedeschiderea clasei cu limba de predare polonă, contrar legii, pentru peste 60 de copii polonezi de vârstă școlară și împiedicarea înființării școlii particulare a SȘP.

12.31. – Viena: A murit la vârsta de 60 de ani Stefania născ. Petrowicz, fiica fostului președinte al orașului Cernăuți – Jakub Petrowicz și sora soției lui Krzysztof Abrahamowicz, baroană, soția deputatului în Consiliul Statului și în Seimul bucovinean – Eudoxiu Hurmuzaki.

Trad. St. Iachimovschi

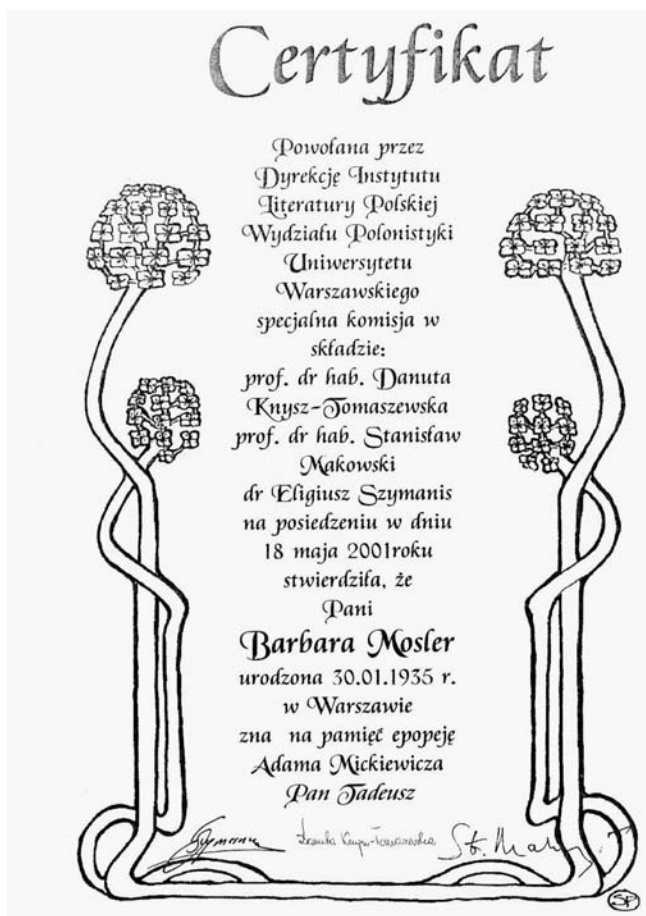
MIŁOŚĆ DO MICKIEWICZA

Tradycyjnie już miesiąc grudzień poświęcony jest naszemu wieszczowi narodowemu, Adamowi Mickiewiczowi. W szkołach dzieci uczą się na pamięć jego utworów, organizowane są konkursy wiedzy o pi-

DRAGOSTEA PENTRU MICKIEWICZ

Tradițional, luna decembrie este dedicată bardului nostru național, Adam Mickiewicz. În școli copiii memorează operele lui, sunt organizate concursuri de cunoaștere despre scriitor și spectacole. Tinerii, și nu numai, recită piese întregi sau fragmente din capodoperele poetului.

„Pan Tadeusz” – epopeea noastră națională, este o operă care cuprinde 12 cărți și mai mult de 10 mii de versete. Greu de crezut că cineva ar putea să memoreze toată opera. Totuși în Polonia există o asemenea persoană, unică până acum, care știe pe de rost tot „Pan Tadeusz”. Este doamna Barbara Mosler. Este mândria micuțului, dar frumosului oraș Trzebiatów

sarzu i akademie. Młodzi, i nie tylko młodzi, recytują całe utwory lub fragmenty największych dzieł poety.

„Pan Tadeusz” – nasza epepeja narodowa, to utwór obejmujący 12 ksiąg i ponad 10 tysięcy wersów. Trudno uwierzyć, że ktoś mógłby się tego dzieła nauczyć na pamięć. Jest jednak w Polsce taka osoba, jedyna, jak do tej pory, która zna na pamięć całego „Pana Tadeusza”. To pani Barbara Mosler. Jest dumą małego, lecz pięknego miasteczka Trzebiatów w województwie zachodniopomorskim.

Od najmłodszych lat lubiła recytować wiersze. Kiedyś została sprowokowana przez nauczycielkę języka polskiego, która jej powiedziała: „Baśka, ja w ciebie wierzę. I wiem, że jakbyś tylko chciała, nauczyłaś się całego »Pana Tadeusza« na pamięć”. Potrzeba było wielu lat, aby myśl, która zakiełkowała kiedyś, została zrealizowana. Pani Barbara miała 45 lat, kiedy rozpoczęła naukę „Pana Tadeusza”. Wracając z pracy zajmowała się swoim ogrodem. Uczyła się w grządkach, pieląc pomidory. Najpierw kilkakrotnie czytała fragment utworu, odkładała książkę i powtarzała. Gdy nie zapamiętała, wracała, by jeszcze raz przeczytać. Trwało to dwa lata.

Pierwszym słuchaczem był jej mąż Stanisław. Najczęściej recytowała mu fragmenty związane z polowaniem, gdyż mąż od 1966 r. jest myśliwym. Potem były recytacje na myśliwskich imprezach w kole łowieckim.

Jej umiejętności zostały potwierdzone przez Instytut Literatury Polskiej Wydziału Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego. Komisja w składzie: prof. dr hab. Danuta Knysz-Tomaszewska, prof. dr hab. Stanisław Markowski i dr Eligiusz Szymanis przyznała jej certyfikat poświadczający znajomość całego „Pana Tadeusza” na pamięć, jedyny w Polsce. Było to 18 maja 2001 r. Pani Barbara miała wtedy 66 lat. Udowodniła, nie tylko sobie, że nie ma rzeczy niemożliwych, że dla realizacji marzeń i pasji nie istnieją żadne bariery, nawet wiekowe.

Rok później otrzymała drugi certyfikat wystawiony przez Polskie Towarzystwo Rekordów Niecodziennych. Egzamin zdawała przed komisją w Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza w Warszawie. Jej wyczyn został wpisany do Księgi Polskich Rekordów i Osobliwości.

W uznaniu niezwykłych umiejętności pani Barbary Związek Szlachty Polskiej Kresów Wschodnich uhonorował ją Złotym Krzyżem Szlacheckim Orderu św. Stanisława i honorowym członkostwem w związku „za propagowanie tradycji i kultury szlacheckiej oraz duchową więź ze stanem szlacheckim”.

Na zdjęciu od lewej: dr Eligiusz Szymanis, prof. dr hab. Danuta Knysz-Tomaszewska, Barbara Mosler i prof. dr hab. Stanisław Makowski.

din voievodatul Pomerania de Vest. Din cea mai fragedă vârstă îi plăcea să recite poezii. Cândva a fost provocată de către profesoara de limba polonă care i-a spus: „Baśka, eu cred în tine. Și știi că dacă ai fi vrut, ai fi memorat întreaga carte «Pan Tadeusz»”. Au trebuit mulți ani ca gândul, care a încolțit cândva, să se realizeze. Doamna Barbara avea 45 de ani când a început să învețe pe de rost „Pan Tadeusz”. Intorcându-se de la serviciu, se ocupa de propria grădină. Memora printre răzoare, plivind roșii. Mai întâi, citea de câteva ori câte un fragment din operă, pune cartea deoparte și repeta. Când nu reținea, se întorcea ca să citească încă o dată. Aceasta a durat doi ani.

Primul ascultător a fost soțul ei, Stanisław. Cel mai des îi recita fragmente legate de vânătoare, deoarece soțul ei, din 1966, este vânător. Apoi au fost recitări la petrecerile vânătoarești de la cercul de vânători.

Competențele ei au fost confirmate de Institutul Literaturii Poloneze a Facultății de Polonistică a Universității din Varșovia. Comisia compusă din prof. dr. Danuta Knysz-Tomaszewska, prof. dr. Stanisław Markowski și dr. Eligiusz Szymanis i-au acordat certificatul, unic în Polonia, care confirmă memorarea întregului „Pan Tadeusz”. Aceasta s-a întâmplat pe 18 mai 2001. Doamna Barbara avea atunci 66 de ani. A dovedit, nu numai pentru sine, că nu există lucruri imposibile, că pentru realizarea viselor și pasiunilor nu există nicio barieră, nici cea legată de vârstă.

Un an mai târziu a primit cel de al doilea certificat emis de Societatea Poloneză de Recorduri Neconvenționale. Examenul l-a susținut în fața comisiei de la Muzeul Literaturii „Adam Mickiewicz” din Varșovia. Fapta ei a fost trecută în Cartea Recordurilor și Rarităților Poloneze.

Ca recunoștiință pentru competențele deosebite ale doamnei Barbara, Uniunea Nobilimii Poloneze din zonele estice limitrofe a onorat-o cu Crucea de Aur a Nobilimii a Ordinului Sf. Stanisław și a făcut-o membră de onoare a uniunii „pentru propagarea tradițiilor și culturii nobiliare, precum și a legăturilor sufletești cu nobilimea”.

Dzisiaj pani Barbara ma 78 lat. Jest sprawną intelektualnie, pełną wdzięku i chęci do życia osobą. W dalszym ciągu jest zapraszana i bierze udział w różnego rodzaju uroczystościach, recytując „Pana Tadeusza”.

Czyż nie jest to piękny wzór dla młodego pokolenia?

Barbara Breabăn

Astăzi doamna Barbara are 78 ani. Este o persoană activă intelectual, plină de farmec și poftă de viață. În continuare este invitată și ia parte la diferite festivități, recitând „Pan Tadeusz”.

Oare nu este un exemplu frumos pentru generația tânără?

**PIĘKNA NASZA
POLSKA CAŁA**

**FRUMOASA ESTE TOATA
POLONIA NOASTRA**

SULEJÓW NA POLSKIM SZLAKU CYSTERSKIM

SULEJÓW, PE TRASEUL CISTERCIAN POLONEZ

Opactwo cysterskie w Sulejowie to jeden z najcenniejszych zabytków architektury romańskiej w Polsce.

W 1176 r. książę Kazimierz Sprawiedliwy przekazał część swych ziem zakonowi cystersów i ufundował tam opactwo. Pierwsi mnisi przybyli z Marimond we Francji już w 1177 r. Opactwo sulejowskie cieszyło się względami panujących i niejednokrotnie gościło ich w swoich progach. Książę Władysław Łokietek zwołał do Sulejowa zjazd możnych i rycerstwa, na którym uchwalono suplikę sulejowską z prośbą do papieża o jego koronację na króla Polski. W 1410 r. zatrzymał się tutaj król Władysław Jagiełło, podążając na bitwę pod Grunwaldem. Gościem cystersów był również król Kazimierz Jagiellończyk, a król Jan Kazimierz w 1655 r. schronił się przed Szwedami.

Początkowo cystersi wybudowali prowizoryczną świątynię, którą konsekrowali już w 1178 r.

Abația cisterciană din Sulejów este unul dintre cele mai de preț monumente ale arhitecturii romanice din Polonia.

În anul 1176 prințul Cazimir cel Drept a donat o parte din pământurile sale ordinului cistercian și a fondat acolo o abație. Primii călugari au sosit din Marimond – Franța, deja în anul 1177. Abația din Sulejów se bucura de bunăvoința stăpânilor și adeseori îi găzduia în casa lor. Prințul Władysław Łokietek a convocat la Sulejów o reuniune a aristocrației și a cavalerilor la care s-a votat „suplika sulejowska”, cu rugămintea către papă ca să fie încoronat rege al Poloniei. În anul 1410, aici s-a oprit regele Władysław Jagiełło mergând la Grunwald unde urma să aibă

loc celebra bătălie. Oaspete al cistercienilor a fost, de asemenea, regele Kazimierz Jagiellończyk, iar regele Jan Kazimierz, în anul 1655, s-a adăpostit împotriva suedezilor.

Na początku XIII w., pod dozorem włoskiego architekta Simona rozbudowano ją w trójnawowy kościół.

W połowie XIII w. wzniesiono również klasztor, który już w 1259 r. został doszczętnie spalony podczas najazdu tatarskiego. Opactwo szybko odbudowano, otaczając je umocnieniami. Wzniesiono mur obronny z wieloma basztami, strzegącymi wjazdu do klasztoru. W tym okresie powstały również dwa skrzydła klasztoru, które utworzyły zamknięty czworobok. We wschodniej części dziedzińca wzniesiono pałac opata.

W XVIII w. mury obronne opactwa straciły swe militarne znaczenie, dlatego od strony dziedzińca, wzdłuż północnego muru, dostawiono do niego zabudowania gospodarcze.

Po II rozbiórce Polski, w 1793 r., klasztor i miasto Sulejów zostały zajęte przez Prusy, a po III rozbiórce, w 1795 r., klasztor znalazł się w zaborze austriackim. Od 1815 r. klasztor i miasto znalazły się w granicach Królestwa Polskiego.

W 1819 r. władze carskie dokonały kasaty klasztoru cystersów w Sulejowie. Majątek przejął rząd Królestwa Polskiego, kościół oddano diecezji z przeznaczeniem na parafię. Zbiory biblioteki zakonnej, liczące 2312 woluminów, trafiły do seminariów duchownych w Kielcach i Sandomierzu.

Po 167 latach nieobecności, w roku 1986, cystersi powrócili do Sulejowa. W dawnym opactwie utworzono przeorat zwykły obsadzony przez zakonników z Wąchocka, którzy zaraz zajęli się renowacją kościoła, wybudowanego w 1232 r. Bryła kościoła zachowała się w nienaruszonym układzie. Front budowli zdobi romański portal i rozeta. Wyposażenie świątyni pochodzi z okresu baroku i rokoka.

Niestety, z klasztoru zachowały się fragmenty skrzydła wschodniego z późnoromańskim kapitularem z XIII w. i gotyckim krużgankiem z XV w., gdzie urządzono niewielkie muzeum ze zbiorami dotyczącymi historii opactwa. Można tu obejrzeć szaty i sprzęty liturgiczne, portrety dobrodziejów, obrazy, rzeźby oraz krucyfiks z XVII w. Najcenniejszym eksponatem jest niewielki ołtarz Trójcy Świętej w typie Tronu Łaski z gotyckimi postaciami Boga Ojca i klęczącego biskupa, z początku XVI w. Brakujący krucyfiks w XIX w. zastąpiono współczesnym hebanowym, z figurą Chrystusa z kości słoniowej. Z obwarowań zachowały się wszystkie baszty i duża część murów obronnych oraz arsenał. Po wyremontowaniu organów, w kościele odbywają się koncerty organowe.

Opactwo sulejowskie jest miejscem magicznym, otoczonym piękną przyrodą, z dala od pośpiechu i zgiełku wielkomiejskiego.

La început cistercienii au construit un locaş provizoriu pe care l-au consacrat încă din anul 1178. La începutul secolului al XIII-lea, sub îngrijirea arhitectului italian Simon, l-au reconstruit într-o biserică cu trei nave.

La jumătatea secolului al XIII-lea s-a ridicat, de asemenea, mănăstirea, care în anul 1259 a fost totalmente arsă în timpul invaziei tătarilor. Abația a fost repede reconstruită și înconjurată de fortificații. A fost ridicat zidul de apărare cu multe bastioane care străjuiau intrarea în mănăstire. În această perioadă s-au ridicat, de asemenea, două aripi ale mănăstirii care au format un patruleter închis. În partea de est a curții s-a construit palatul abatelui.

În secolul al XVIII-lea zidurile de apărare au pierdut importanța lor militară, de aceea, în curte, de-a lungul zidului de nord, s-au adăugat la el anexele gospodărești.

După cea de-a doua împărțire a Poloniei, în anul 1793, mănăstirea și orașul au fost ocupate de prusaci, iar după a III-a împărțire, în anul 1795, mănăstirea a trecut sub ocupația austriacă. Din 1815, mănăstirea și orașul s-au găsit în granițele Regatului Poloniei.

În anul 1819 autoritățile țariste au desființat mănăstirea cisterciană din Sulejów. Avera a fost preluată de guvernul Regatului Poloniei, iar biserica predată diecezei cu destinație de parohie. Colecția bibliotecii ordinului, având 2312 cărți, a ajuns la seminariile teologice din Kielce și Sandomierz.

După 167 de ani de absență, în anul 1986, cistercienii s-au întors la Sulejów. În vechea abația a fost înființată o filială simplă (preorat), unde au fost instalați călugării din Wąchock, care imediat s-au ocupat de renovarea bisericii construite în anul 1232. Corpul bisericii s-a păstrat cu structura neschimbată. Frontonul clădirii este împodobit cu portal romanice și rozetă. Dotarea locașului provine din perioada barocului și rococo-ului.

Din păcate, din mănăstire s-au păstrat doar fragmente ale aripei de est cu arcadele din secolul al XIII-lea, în stil romanice târziu și peristilul gotic din secolul al XV-lea unde s-a amenajat un mic muzeu cu obiecte privind istoria abației. Se pot vedea aici veșminte și obiecte liturgice, portretele binefăcătorilor, tablouri, sculpturi, precum și un crucifix din secolul al XVII-lea. Exponatul cel mai de preț este un mic altar al Sfintei Treimi, de tip Tronul Harului cu personajele gotice ale lui Dumnezeu Tatăl și a unui episcop în genunchi, din secolul al XVI-lea. Crucifixul care lipsea, în secolul XIX a fost înlocuit cu unul modern din abanos, cu figura lui Cristos din fildeș. Din fortificații s-au păstrat toate bastioanele și o mare parte a zidurilor de apărare, precum și arsenalul. După renovarea orgii, în biserică au loc concerte de orgă.

Abația din Sulejów este un loc magic, înconjurat de natura frumoasă, departe de agitația și zgomotul urban.

Doroczna Konferencja „Dzieci Bukowiny”

Conferința anuală „Copiii Bucovinei”

Pentru a zecea oară ospitaliera Casă Polonă din Suceava și Școala Generală din Poiana Micului i-au întâmpinat pe participanții la încă o ediție a conferinței și atelierelor metodice din cadrul proiectului „Copiii Bucovinei”.

Pe parcursul a trei zile, începând de duminică, 21 până marți 23 octombrie au avut loc conferința cu participarea reprezentanților școlilor cuprinse în proiect, învățători, educatori și poloniști care muncesc în aceste școli precum și atelierele metodice conduse de metodiștii Centrului de Dezvoltare a Educației Polone din Străinătate (ORPEG) de la Centrul Didactic pentru Diaspora Poloneză din Lublin.

Conferința a început cu prezentări multimediale care ilustrează activitățile diferitelor

Już po raz dziesiąty gościnne progi Domu Polskiego w Suczawie oraz Szkoły Podstawowej w Pojanie Mikuli witały uczestników kolejnej edycji konferencji i warsztatów metodycznych w ramach projektu „Dzieci Bukowiny”.

W ciągu trzech dni, począwszy od poniedziałku 21 do wtorku 23 października, odbyła się konferencja z udziałem przedstawicieli szkół objętych projektem, nauczycieli nauczania początkowego, przedszkolnego oraz polonistów pracujących w tych szkołach oraz warsztaty metodyczne poprowadzone przez metodyków ORPEG (Ośrodka Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą) z Polonijnego Centrum Nauczycielskiego w Lublinie.

Konferencja rozpoczęła się prezentacjami multimedialnymi obrazującymi działania poszczególnych

școli în cadrul proiectului „Copiii Bucovinei” urmărite cu mare interes de participanții la întâlnire. Au fost, mai ales, deplasările integratoare și horografice în Polonia. Întâmplările de vacanță trăite împreună, învățătura și distracția au lăsat amintiri de neuitat, corespondență între participanți și poate prietenii îndelungate.

Apoi participanții la conferință au auzit prelegerile „Atitudini și comunicare” ale inspectorilor de la Inspectoratul Școlar din Suceava – Laurenția Hacman și Elena Manuela David, prelegeri destinate directorilor de școli. De asemenea, au prezentat participanților la conferință tendințele percepției rolului actual al directorului școlii ca manager precum și metodele și stilurile administrării unității școlare.

Despre schimbările intervenite în legislația românească privind învățământul a vorbit Elvira Codrea – consilier în Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului pentru limbile ucraineană și polonă.

Suplimentar, pentru a participa la întâlnire, a fost invitat un grup de elevi de la Colegiul Național „Petru Rareș” din Suceava care realizează un proiect școlar sub deviza: „Istoria minorității polone pe teritoriul județului Suceava”. În această fază a conferinței cei 16 elevi îndrumați de trei profesoare de la Colegiul Național „Petru Rareș” au avut prilejul să pună celor prezenți întrebări privind minoritatea

polonă din România.

Incontestabilul expert în acest domeniu rămâne doamna Stanislava Iachimovschi, de mai mulți ani președinte al Asociației Polonezilor din Suceava și redactor șef al publicației Uniunii Polonezilor din România „Polonus”. Întrebările au avut caracter

szkół w ramach projektu „Dzieci Bukowiny”, którym z dużym zainteresowaniem przyglądali się uczestnicy spotkania. Były to, przede wszystkim, wyjazdy integracyjne i krajoznawcze do Polski. Wspólne wakacyjne przeżycia, nauka i zabawa zaowocowały niezatartymi wspomnieniami, korespondencją uczestników i, być może, długoletnimi, przyjaźniami.

Następnie uczestnicy konferencji wysłuchali prelekcji wizytatek z Wojewódzkiego Kuratorium w Suczawie Laurentii Hacman i Eleny Manueli David „Postawy i komunikacja” przeznaczonej dla dyrektorów zapoznającej z tendencjami współczesnego pojmowania roli dyrektora szkoły jako jej menadżera oraz modelami i stylami zarządzania placówką oświatową. Zmiany zachodzące w rumuńskim prawie oświatowym omówiła natomiast Elvira Codrea – doradca w Ministerstwie Edukacji, Badań, Młodzieży i Sportu ds. języka ukraińskiego i polskiego.

Dodatkowo do udziału w spotkaniu została zaproszona grupa uczniów z Colegiul Național „Petru Rareș” w Suczawie, która realizuje szkolny projekt pod hasłem: „Dzieje mniejszości polskiej z terenu województwa Suczawa”. W tej fazie konferencji 16 zaproszonych uczniów pozostających pod opieką trojga nauczycieli z Colegiul Național „Petru Rareș” miało okazję zadawać zebranyim pytania dotyczące mniejszości polskiej w Rumunii.

Niekwestionowanym ekspertem w tej dziedzinie pozostaje pani Stanisława Jakimowska, długoletnia prezes Stowarzyszenia Polaków w Suczawie oraz redaktor naczelna pisma Związku Polaków w Rumunii „Polonus”. Pytania miały charakter niezwykle rzeczowy i dotyczyły najważniejszych kwestii, takich jak: historia przybycia i osiedlenia się Polaków na Bukowinie, czy też kultura, obyczaje i tradycje polskiej mniejszości narodowej. Pytania nie dotyczyły jednak jedynie przeszłości – młodzież

obiectiv și au privit cele mai importante chestiuni ca: istoria venirii și așezării polonezilor în Bucovina sau cultura, obiceiurile și tradițiile minorității naționale polone. Întrebările nu s-au referit totuși doar la trecut – tinerii s-au interesat și de situația actuală a polonezilor din România. De asemenea, pe tineri i-a interesat colaborarea cu autoritățile locale și, legat de aceasta, legislația României privitoare la minoritățile naționale.

O problemă arzătoare a ultimilor ani care îi privește pe polonezii nu doar din România, ci și din țara înaintașilor a devenit plecarea „după pâine”. Elevii au întrebat despre structura acestor plecări privind sexul, direcțiile și perspectivele întoarcerii după ani de muncă în străinătate.

Un fapt deosebit de constructiv este participarea activă a tinerilor angajați în proiectul școlar „Istoria minorității polone pe teritoriul județului Suceava”, mai ales că trecutul comunității poloneze trebuie să rezulte și să se bazeze pe cunoașterea viitorului compatrioților din Bucovina. Viitor care pune în fața polonezilor veniți pe aceste meleaguri provocări dificile care pretind o muncă laborioasă și spirit de sacrificiu.

Ultimul element al primei zile a conferinței a fost perfecționarea pentru profesorii de limba polonă,

interesovala și de asemenea situația Polaków w Rumunii. Uczniów zaciekała również współpraca z władzami lokalnymi, a w związku z tym ustawodawstwo Rumunii dotyczące mniejszości narodowych. Pałącym problemem ostatnich lat, dotyczącym Polaków nie tylko w Rumunii, ale także w kraju przodków, stały się wyjazdy „za chlebem”. Uczniowie pytali o strukturę tych wyjazdów ze względu na płeć, ich kierunki i perspektywy powrotów po latach pracy za granicą.

Niezwykłe budującym faktem jest aktywny udział młodych, zaangażowanych w szkolny projekt „Dzieje mniejszości polskiej z terenu województwa Suczawa”, zwłaszcza że przyszłość środowiska polskiego powinna wynikać i opierać się na znajomości przeszłości rodaków na Bukowinie. Przeszłości stawiającej przed przybyłymi na te ziemie Polakami trudne wyzwania, wymagające żmudnej, mozolnej pracy i wielkiej ofiarności.

Ostatnim elementem pierwszego dnia konferencji było szkolenie dla nauczycieli języka polskiego, nauczycieli przedszkolnych i nauczania początkowego ze szkół objętych projektem „Dzieci Bukowiny” prowadzone przez metodyków, nauczycieli konsultantów ORPEG Polonijnego Centrum Nauczycielskiego z Lublina – państwa: Małgorzatę Małyską oraz Jacka Szpunara.

Przez kolejne dwa dni szkolenia odbywały się w Gimnazjum im. Krystyny Bochenek w Pojanie Mikuli. Spotkania metodyczne miały na celu nie tylko wymianę doświadczeń, zapoznanie środowiska nauczycieli z no-winkami w metodyce nauczania języka polskiego jako ojczystego – służyło również integracji środowiska nauczycielskiego na Bukowinie. Dało też poczucie więzi i wspólnego celu, jakim jest utrzymanie i promocja polskości poza granicami Ojczyzny.

Tomasz Kobuszewski

FOTO: Leonard Butucea

educatorii și învățătorii școlilor cuprinse în proiectul „Copiii Bucovinei” condusă de metodiștii, consultanții ORPEG de la Centrul Didactic pentru Diaspora Poloneză din Lublin – Małgorzata Małyńska și Jacek Szpunar.

În următoarele două zile, perfecționarea s-a desfășurat la Gimnaziul „Krystyna Bochenek” din Poiana Micului. Întâlnirile metodice au avut drept scop nu doar schimbul de experiență, cunoașterea de către cadrele didactice a noutăților metodicii învățării limbii polone ca limbă maternă servind, de asemenea integrării cadrelor didactice în Bucovina. Ele au dat și sentimentul legăturii și scopului comun care este menținerea și promovarea spiritului polonez dincolo de granițele Patriei.

Trad. St. Iachimovschi

Metodyka nauczania najmłodszych dzieci w Moarze

Pierwsze lata kształcenia językowego w życiu człowieka są kluczowe dla jego przyszłych zdolności lingwistycznych. Z tego względu tak ważny jest kontakt dziecka z nauczycielem danego języka, dla którego język nauczany jest językiem ojczystym, już od najwcześniejszych lat. Bowiem w okresie kształtowania przez mózg pierwszych, podstawowych umiejętności intelektualnych, wykształcają się te jego części, które są odpowiedzialne za gramatyczne i słownikowe zasoby. W tym czasie nie ma więc dużego znaczenia, czy dziecko rozumie wszystko dokładnie, co się do niego mówi i czy jest w stanie zapamiętać każde słowo. Rzeczą podstawową jest, by wychowanek osłuchiwał się z nieznanym językiem – w naszym wypadku jest to język polski – dzięki czemu mimowolnie będzie przyswajał nowe umiejętności.

Powyższa informacja stanowiła punkt wyjścia szkolenia metodycznego przeprowadzonego przez panią Małgorzatę Małyską dla nauczycieli języka polskiego w Rumunii. Chciałbym w tym momencie podkreślić niezwykłą przydatność spotkania z panią metodyk z Lublina, gdyż jako nauczyciel języka polskiego w Moarze zyskałem dzięki niemu możliwość podniesienia jakości kształcenia językowego w przedszkolu i pierwszych klasach tamtejszej szkoły. Wiedza ta jest tym bardziej istotna, że to właśnie przedszkolaki oraz uczniowie pierwszej i drugiej klasy stanowią znaczącą część wszystkich uczniów uczęszczających na lekcje polskiego. Ogółem jest ich ponad trzydzieścioro. Jeśli chodzi o znajomość polszczyzny, to grupa ta jest na bardzo podobnym poziomie, który zwyczajowo określa się jako początkujący, zatem nauka języka polskiego przybiera formę nauki języka obcego. Teraz chciałbym poświęcić kilka zdań właśnie samej formie, jaką mają nasze lekcje.

W celu zaznajomienia dzieci z trudnymi strukturami gramatycznymi języka polskiego rzeczą bardzo ważną jest to, aby uruchomić szeroką gamę wrażeń zmysłowych, za pomocą których dziecko poznaje świat. Są to przede wszystkim kolor, dźwięk i motoryka ruchowa. Już pierwsze miesiące pracy z pięć-, sześć- i siedmiolatkami w miejscowości pod Suczawą udowodniły, że jest to podstawowa metoda dotarcia do ich chłonnych umysłów. Daje się zauważyć szczególnie w grupach przedszkolnych, gdzie dyscyplina jest jeszcze mniej sformalizowana, ogromną chęć do kolorowania polskich bohaterów znanych kreskówek i wspólnego powtarzania ich imion. Zdarzają się także momenty wspólnego powtarzania prostych wierszyków mówiących o tych postaciach. Dodatkowo prawie każda z nich posiada jakiś przypisany jej fragment muzyczny, który możemy razem z dziećmi odśpiewać. Trudno także przecenić rolę ruchu w edukacji przedszkolnej. Efekty, jakie się osiąga przy użyciu tej prostej metody, chociażby w poznawaniu nazw części ciała, przeszły moje oczekiwania.

Metodica învățării copiilor mici în Moara

Primii ani ai educării limbii în viața omului sunt esențiali pentru abilitățile lui lingvistice. Din acest punct de vedere este atât de important contactul copilului cu învățătorul limbii date pentru care limba învățată este limbă maternă din anii cei mai timpurii. Căci în perioada formării de către creier a primelor cunoștințe intelectuale de bază se formează acele părți ale lui care sunt răspunzătoare de resursele de gramatică și vocabular. Deci acest moment nu are o mare însemnătate dacă copilul înțelege totul exact ce i se spune și dacă este în stare să rețină fiecare cuvânt. Un lucru fundamental este ca elevul să asculte limba necunoscută – în cazul nostru este limba polonă – datorită căreia va acumula involuntar noi cunoștințe.

Informația de mai sus a constituit punctul de plecare al perfecționării metodice realizate de doamna Małgorzata Małyńska pentru profesorii de limba polonă din România. În acest moment aș vrea să subliniez deosebita utilitate a întâlnirii cu doamna metodist din Lublin, căci ca profesor de limba polonă în Moara am beneficiat de posibilitatea creșterii calității educării limbii la grădiniță și primele clase ale acelei școli. Cunoașterea aceasta este cu atât mai importantă cu cât tocmai preșcolarii și elevii claselor I și a II-a reprezintă o parte importantă a elevilor care frecventează lecțiile de polonă. În total sunt peste treizeci. În ceea ce privește cunoașterea limbii polone, grupa aceasta este la un nivel foarte asemănător care, de obicei, se definește ca începătoare, apoi învățarea limbii polone capătă forma învățării unei limbi străine. Acum aș vrea să consacru câteva fraze tocmai formei pe care o au lecțiile noastre.

În scopul inițierii copiilor în dificilele structuri gramaticale ale limbii polone este foarte important să pui în mișcare o gamă largă de impresii intelectuale cu ajutorul cărora copilul cunoaște lumea. Înainte de toate acestea sunt culoarea, sunetul și mișcarea. Deja primele luni de lucru cu copiii de 5, 6 și 7 ani din localitatea de lângă Suceava au dovedit că aceasta este metoda de bază pentru a ajunge la inteligența lor absorbantă. Se observă îndeosebi la preșcolarii, unde disciplina este mai puțin formalizată, dorința uriașă de a colora eroii polonezi din cunoscutele desene animate și repetarea în cor a numelor lor. Apar și momente ale repetării în cor a unor versuri care vorbesc despre aceste figuri. În plus, aproape fiecare dintre ele are un fragment muzical care poate fi cântat cu copiii. De asemenea, e greu de supraestimat rolul mișcării în educarea preșcolarilor. Efectele obținute prin folosirea acestei metode simple, măcar în cunoașterea denumirii părților corpului, au depășit așteptările mele.

W klasach pierwszej i drugiej możemy odwołać się do bardziej złożonej metody, uwzględniającej jednak niewielki stopień zaawansowania językowego słuchaczy. Chodzi mianowicie o wprowadzanie nowych słówek za pomocą tekstu, który je zawiera, rysunku, który je pokazuje oraz konstruowania przy ich pomocy prostego opowiadania. I tak, zupełnie niedawno, przeczytałem w pierwszej klasie kilka zdań, w prosty sposób opisujących jesień. Były w nich ukryte nazwy warzyw, które przynosi nam ta pora roku. Następnie dzieci wykonały rysunki darów jesieni. Czas przeznaczony na powstawanie rysunków przeznaczyłem na „przemycenie” nazw ko-lorów. Przy końcu lekcji opowiedziałem o wybranym obrazku, akcentując nowopoznane słówka.

Na koniec chciałbym zaznaczyć rzecz w zasadzie oczywistą, ale niezwykle ważną w kontekście dydaktyki najmłodszych roczników. Jeśli chcemy liczyć na satysfakcjonujące efekty, nie powinniśmy nazbyt przejmować się ograniczaniem ilości podawanej wiedzy i tym samym obawiać się przeciążenia umysłu dziecka. Najnowsze badania z tego zakresu dowodzą, że głowa malca jest w stanie przyjąć o wiele więcej, niż się jej dorosłemu odpowiednikowi wydaje.

Lukasz Grodziński

În clasele I-II putem să apelăm la o metodă mai complicată care să ia în considerare totuși gradul mai scăzut al cunoașterii limbii. Adică este vorba de introducerea de cuvinte noi cu ajutorul textului care le cuprinde, al desenului care le ilustrează precum și construirea cu ajutorul lor a unei povestiri simple. Și așa, nu demult, am citit la clasa I câteva fraze care, într-un mod simplu, descriu toamna. În ele erau ascunse denumiri ale legumelor din acest anotimp. Pe urmă copiii au desenat darurile toamnei. Timpul afectat pentru expunerea desenelor l-am folosit pentru introducerea denumirilor culorilor. La sfârșitul lecției am vorbit despre desenul ales, accentuând cuvintele noi cunoscute.

La final aș vrea să subliniez un lucru în principiu evident, dar deosebit de important în contextul didacticii celor mai mici clase. Dacă vrem să contăm pe efecte satisfăcătoare, nu trebuie să limităm cantitatea cunoștințelor transmise și să ne temem că încărcăm mintea copilului. Ultimele cercetări în acest domeniu dovedesc că mintea copilului este în stare să primească mai mult decât i se pare adultului.

Trad. St. Iachimovschi

Klużańskie Andrzejki 2012

W tym roku, w Centrum Języka i Kultury Polskiej Uniwersytetu Babeș-Bolyai w Klużu, wypowiedzieliśmy po raz czwarty magiczne zaklęcie: „Niechaj pragnień naszych moc ziści Andrzejkowa noc... Hokus-pokus, te marzenia zaklinamy do spełnienia!”

Zanim zaczęłyśmy organizować czwartą edycję klużańskich Andrzejek, zastanawiałyśmy się czy warto silić się na organizację tej imprezy również w tym roku. Przecież jest to tradycja kultywowana w Polsce głównie wśród dzieci – tylko one wydają się być zainteresowane wróceniem z wosku, ze skórek jabłek albo z zapalek, podczas gdy dorośli zadowolają się andrzejkowymi imprezami w klubach czy na imieninach jakiegoś znajomego Andrzeja. A my postanowiłyśmy wskrzesić tę tradycję dla naszych dorosłych studentów... A jednak, wiedząc jakim sukcesem cieszyły się Andrzejki w poprzednich latach, postanowiłyśmy zakasać rękawy również w tym roku... i oto jakie wrażenia odnieśli studenci (rumuńscy i polscy) z uczestnictwa w andrzejkowej imprezie.

„Z wielkim zaangażowaniem, powagą i pasją Centrum Języka i Kultury Polskiej wprowadziło nas w tajniki starych polskich obyczajów, związanych ze

Andrzejki clujene 2012

Anul acesta, la Centrul de Limbă și Cultură Poloneză al UBB Cluj am rostit pentru a patra oară incantația magică: „Niechaj pragnień naszych moc ziści Andrzejkowa noc... Hokus-pokus, te marzenia zaklinamy do spełnienia!”

Înainte de organizarea celei de-a patra ediții a Sărbătorii Sfântului Andrei, ne-am întrebat dacă merită să ne dăm peste cap și anul acesta. La urma urmei, e o tradiție care se mai păstrează în Polonia mai cu seamă în rândul copiilor – doar ei par a mai fi interesați de ghicitul în ceară topită, coji de măr sau chibrituri, în timp ce adulții se mulțumesc cu petreceri tematice în cluburi sau la câte-o zi onomastică de-a vreunui Andrei. Iar noi urma să o reinviem pentru studenții noștri maturi și cât se poate de serioși... Totuși, știind de ce succes s-a bucurat această sărbătoare în anii trecuți, ne-am hotărât să continuăm... iată ce ne-au spus studenții (români și polonezi) despre cum a fost.

„Cu multă dăruire, seriozitate și pasiune, cei de la Centrul de Limbă și Cultură Poloneză ne-au pregătit o incursiune în obiceiurile străvechi legate de arta ghicitului, într-o atmosferă demnă de noaptea Sfântului Andrei, plină de magie și misticism. De-a

**Organizatorzy i uczestnicy zabawy andrzejkowej
Organizatorii și participanții la serbarea de Sf. Andrei**

sztuką wróżenia, w atmosferze godnej nocy Świętego Andrzeja, pełnej magii i mistycyzmu. Bardzo zabawni i jednocześnie śmiertelnie poważni w rolach, które odgrywali amatorzy sztuki wróżenia zaskoczyli nas swoimi interpretacjami przyszłości. Odnoszę wrażenie, że żadna z osób tam obecnych nie wyszła z Andrzejek nie zadając sobie pytania: Czy to wszystko wydarzyło się naprawdę...?” (Andreea-Roxana Petrean, studentka Prawa).

„W półmroku świec wróżki i wróżbici wprowadzili nas w przeszłość – w świat starych polskich tradycji – a także w przyszłość, przepowiadając nam los za pomocą wosku, skórki z jabłka albo z kart do gry. A jeśli dla kogoś przepowiednia nie była zbyt pozytywna, mógł przynajmniej pocieszyć się polskimi smakołykami i pyszną Krówką” (Eszter Szabo, studentka Języka i Literatury Węgierskiej).

„Sala Centrum Języka i Kultury Polskiej zmieniła się w noc świętego Andrzeja nie do poznania; nie zdawałem sobie sprawy, że może pomieścić aż tyle osób! Magia stworzona w tej małej sali, która normalnie wygląda jak zwyczajna sala wykładowa z biblioteką, wytworzona została nie tylko dzięki

dreptul amuzanți și totodată serioși în rolurile pe care și le-au asumat, primindu-ne cu foarte multă căldură, acești amatori în arta ghicitului ne-au surprins prin interpretările pe care ni le ofereau. Personal, cred că niciun invitat n-a plecat fără a-și pune măcar un moment întrebarea: Oare?...” (Andreea-Roxana Petrean, studentă la Drept).

„În penumbra lumânărilor ursitorii și ursitoarele ne-au condus în trecut – în lumea vechilor tradiții poloneze – și în viitor, prezicând soarta noastră

**Wróżenie z wosku
Vrăji cu ceară**

**Wrózenie z butów
Vrăji cu papuci**

dekoracji, książkom, grze świateł, rekwizytom użytym do wrózenia (jabłek, wosku, klucza) i odpowiednim strojom tych, którzy odkrywali przed nami nasz los dotyczący przyszłego zawodu, miłości i życia duchowego, ale szczególnie dzięki możliwości bliższego poznania się z Polakami, którzy pracują albo studiuje w Klużu. Przy tej okazji dowiedzieliśmy się więcej na temat obyczajów pochodzących z czasów przedchrześcijańskiej Polski i o tym, jak następnie „wymieszały” się w tym kraju z tradycją katolicką” (Virgil-Ioan Checec, student Prawa).

„Ja sama już nie pamiętam, kiedy obchodziłam 30 listopada tak andrzejkowo jak w tym roku, będąc w Rumunii. Chyba ostatnie takie prawdziwe Andrzejki pamiętam z podstawówki... Niesamowitą frajdą było obserwowanie ludzi, którzy z wielkim zaangażowaniem wcielali się w role wrózek, ale jeszcze większą – radość i zabawa, jaką czerpali młodzi i starsi Rumuni, dla których w przeważającej większości były to pierwsze Andrzejki w życiu. Niesamowicie się cieszę, że mogłam uczestniczyć w andrzejkowym wydarzeniu, tu w Klużu, bo zapewne w Polsce nie spędziłabym

**Wrózenie z jabłek i z serca
Vrăji cu mere și inimă**

cu ajutorul cerii, a cojii de măr sau a cărților de joc. Iar dacă cineva a primit vești mai puțin plăcute, a putut să se consoleze cu gustări tipic poloneze și o Krówka delicioasă.” (Eszter Szabo, studentă la Limba și literatura maghiară)

„Sala Centrului de Limbă și Cultură Poloneză s-a transformat în seara Sfântului Andrei încât n-am mai recunoscut-o; nu mi-aș fi imaginat că poate încăpea în ea un număr atât de mare de oameni. Vraja creată în sala aparent mică și care, în mod normal, arată ca orice sală de seminarii cu bibliotecă s-a datorat nu doar decorului, cărților, luminii obscure, „instrumentarului” folosit pentru ghicit (mere, ceară, chei) sau costumației adecvate a celor care ne ghiceau viitorul în ce privește profesia, dragostea sau viața spirituală, ci mai ales contactului, întâlnirii dintre oameni, astfel că am avut ocazia să ne cunoaștem mai bine cu polonezii care lucrează sau studiază în Cluj. Cu această ocazie am aflat mai multe despre aceste obiceiuri anterioare creștinării polonezilor și cum ele au supraviețuit și oarecum s-au „împletit” cu tradițiile creștine în Polonia catolică.” (Virgil-Ioan Checec, student la Drept)

„Nici nu mai știu când am petrecut ultima oară seara de 30 noiembrie într-un mod atât de tipic pentru Andrzejki ca anul acesta, în România. Ultima oară când am sărbătorit cum se cuvine Andrzejki eram la școala generală... Mi-a făcut mare plăcere să-i observ pe cei care cu mare dăruire și-au asumat rolul de ursitoare, dar și mai mult m-am bucurat să văd bucuria și distracția celor tineri sau mai puțin tineri pentru care aceste

togo dnia tak kreatywnie, zabawnie i w gronie tylu wspaniałych ludzi” (Anna Derc, studentka Geografii z Gdańska)

„Moja pierwsza w życiu zabawa Andrzejkowa, spędzona w taki sposób... nie miałam okazji nigdy uczestniczyć w tym wydarzeniu do czasu, kiedy przyszło mi go spędzić w Rumunii. Po pozytywnych reakcjach ludzi, którzy przyszli, i swoich własnych wrażeniach wnioskuję, że imprezę należy jak najbardziej zaliczyć do udanych” (Anna Jankowska, studentka Geografii z Gdańska).

Cieszymy się, że miałyśmy rację. Studenci i tym razem świetnie się bawili, a my przyczyniliśmy się do kontynuacji tej wspaniałej, starej tradycji. Obiecujemy, że wrócimy do tego również w przyszłym roku, jeśli dobre duchy będą po naszej stronie.

Andrzejki au fost primele din viața lor. Mă bucur nespun că am putut participa la Andrzejki aici la Cluj. Cu siguranță în Polonia nu aș fi petrecut această seară într-un mod atât de creativ, amuzant și în mijlocul atâtor oameni minunați” (Anna Derc, studentă la Geografie din Gdańsk).

„A fost prima seară de Andrzejki pe care am petrecut-o în felul acesta... niciodată nu am avut ocazia să particip la un astfel de eveniment până să vin în România. Judecând după reacțiile pozitive ale participanților și după propriile mele impresii, aș spune că evenimentul se numără printre cele mai reușite.” (Anna Jankowska, studentă la Geografie din Gdańsk)

Ne-am bucurat că am avut dreptate, că le-a plăcut și că am ajutat la redescoperirea unei vechi tradiții. Promitem să recidivăm și anul viitor, dacă spiritele bune vor fi de partea noastră.

Ioana Diaconu-Mureșan

„Kresy 2012” w Białymstoku

Już się przyjęło, że co roku, w podobnym okresie, w „Polonusie” można przeczytać wrażenia z ostatnich białostockich „Kresów”. W tym roku to ja miałam zaszczyt towarzyszyć naszym laureatom w krainie nie tylko podlaskiej, ale też poezji i interpretacji. Tegoroczne spotkanie z Białymstokiem i „Kresami” postawiło mnie w nowej pozycji – opiekuna, a nie recytatora, jak kiedyś.

Recytatorów w tym roku na finał do Białegostoku przyjechało aż 27 z trzynastu krajów. Polonię rumuńską reprezentowali Diana Biseada z Moary i Vicențiu Șporneac z Nowego Solańca. Po długich dniach wypełnionych warsztatami recytatorskimi, „przyprawionymi” spektaklami teatralnymi i próbami do konkursu, to do koncertu galowego, spotkaniami z białostocką młodzieżą i tradycyjną Wigilią, ogromna była nasza radość, gdy dowiedzieliśmy się, że w tym roku przywieziemy do domu

„Kresy 2012” la Białystok

Presupun că deja v-ați obișnuit că, an de an, în această perioadă, în „Polonus” se regăsesc impresiile de la concursul „Kresy” de la Białystok. Anul acesta eu am avut onoarea să-i însoțesc pe laureații noștri în călătoria pe meleagurile, nu doar ale regiunii Podlasie, ci și ale poeziei și interpretării. Revederea cu Białystok și „Kresy” de anul acesta m-a găsit într-o nouă poziție – cea de însoțitor, și nu de recitator ca odinioară.

Recitatori la concursul final din Białystok au fost anul acesta în număr de 27 și au venit din 13 țări. Polonezii din România au fost reprezentați de Diana Biseada din Moara și de Vicențiu Șporneac din Solonețu Nou. Zile lungi și pline de ateliere de recitare, „condimentate” cu spectacole de teatru și repetiții ba pentru concurs, ba pentru gala finală, întâlniri cu tinerii din Białystok și tradiționalul Ajun.

Mare ne-a fost bucuria când am aflat că anul acesta aducem acasă o mențiune. „Vinovat” este Vicențiu Șporneac care a fermecat

wyróżnienie. A „winowajcą” jest Vicențiu, który oczarował jury złożone z aktorów i instruktorów swoją interpretacją. Diana nie była oczywiście gorsza i została doceniona przez pozostałych recytatorów, wykładowców oraz opiekunów. Grand Prix tegorocznego 21. Konkursu Laureatów zdobył Artur Kudriawcew z Wilna na Litwie, a nagrodę im. Adama Mickiewicza Anna Koczurowska z Bielsk w Mołdawii.

Mam nadzieję, a właściwie jestem pewna, że to doświadczenie będzie bardzo pożyteczne dla Diany i Vicențiu, że wzbogaci ich wewnętrzny świat, że otworzy zmysły na umiłowanie piękna, szeroko pojętej sztuki, i że będą stanowić przykład dla przyszłych recytatorów.

Janina Hahula

FOTO: Władysław Kubień

cu a sa interpretare juriul format din actori și instructori. Nici Diana nu a fost mai prejos, fiind mult apreciată atât de ceilalți recitatori, cât și de profesori și însoțitori. Grand Prix-ul celei de a 21-a ediții a Concursului Laureatilor l-a obținut Artur Kudriawcew din Vilnius – Lituania, iar premiul „Adam Mickiewicz” – Anna Koczurowska din Bălți – Moldova.

Sper, de fapt nu sper – sunt sigură, că această experiență le va fi de folos atât Dianei cât și lui Vicențiu în îmbogățirea lumii interioare, în deschiderea sentimentelor și iubirea de frumos, de artă în general, ei constituind un exemplu pentru viitorii recitatori.

Polonus

tel/fax: 0040 (230) 520355

redactia_polonus@yahoo.com

www.dompolski.ro

ISSN 1223-4192

Redactor naczelny:
Stanisława Jakimowska

Redagowany przez/Redactat de:
Kazimierz Longier (KL)
– redactor tehniczny

Barbara Breabăn
Elżbieta Wieruszewska-Calistru
Iwona Olszewska-Marculeac

Pismo wydane dzięki pomocy Departamentu Relacji Międzyetnicznych.

Revistă editată cu sprijinul Departamentului pentru Relații Interetnice.

Tipografia:

Zajęcia: na okładkach - www.dreamstime.com
do artykułu „Festywal Jasełkowy - KL

Dania ze świątecznego stołu Mâncăruri pe masa de crăciun

Wigilijny karp w galarecie

Składniki: 1 karp (około 1,2 kg), 1 cebula, 1 marchewka, 1 pietruszka, sól, pieprz, ziele angielskie, liść laurowy, żelatyna, masło, listki pietruszki do dekoracji

Przygotowanie: Marchew, pietruszkę i cebulę obrać, pokroić w kawałki i dusić na maśle przez kilka minut. Warzywa przełożyć do garnka. Wyfiletować karpia. Pozostałe z filetowania fragmenty ryby (głowa, kręgosłup) wrzucić do garnka z warzywami. Następnie dodać przyprawy i zalać wodą. Gotować rosół rybny przez 30 min. i odcedzić. Filety karpia pokroić na mniejsze kawałki i delikatnie włożyć do odcedzonego wywaru. Rybę gotować 5-7 min. i równie delikatnie wyjąć i ułożyć na półmisku. Do wywaru dodać żelatynę, zgodnie z instrukcją na opakowaniu. Karpia na talerzu udekorować i zalać galaretą. Wstawić do lodówki, by wszystko stężało.

Crap în aspic de Ajun

Compoziție: 1 crap (aprox. 1,2 kg.) 1 ceapă, 1 morcov, 1 pătrunjel, sare, piper, enibahar, foi de dafin, gelatină, unt, frunze de pătrunjel pentru decorat

Preparare: Morcovul, pătrunjelul și ceapa curățate, tăiate înăbușite câteva minute în unt se pun într-un vas. Crapul se porționează. Capul și șira spinării se pun în vasul cu legume. Se adaugă condimentele și se acoperă cu apă. Se fierb 30 min. și apoi se strecoară. Fileurile de crap se taie în bucăți mai mici și se pun în zeama strecurată. Se fierb 5-7 min, apoi se scot cu grijă și se pun pe un platou. În zeamă se adaugă gelatina conform instrucțiunilor de pe plic. Crapul se decorează și se pune în frigider, pentru a se închea.

Pierogi z kapustą i grzybami

Składniki na ciasto pierogowe: 4 szklanki mąki, 2 łyżeczki soli, 2 łyżeczki oleju, około 2 szklanek ciepłej wody

Składniki na farsz: 100 g suszonych grzybów, 1 kg kiszonej kapusty, 1 marchewka, 1 pietruszka, sól i pieprz, 3 łyżki oliwy, 2 cebule

Przygotowanie ciasta pierogowego: Mąkę przesiać na stolnicę, zrobić w niej wgłębienie, dodać sól i olej. Stopniowo dodając ciepłą wodę wyrabiać ciasto, zagarniając mąkę do

środką wgłębienia. Ciasto wyrabiać aż będzie miękkie i elastyczne, przez około 15 min. Przykryć ściereczką. Nastawić wodę w garnku na gotowanie, posolić. Ciasto podzielić na dwie części, rozwałkować na placki. Małą szklanką wycinać kółeczka, na środek nakładać farsz, składać na pół i zlepiać brzegi w pierogi. Gotować do miękkości, przez około 3-5 min. Można sprawdzić czy pierogi są już miękkie, odławiając jednego na łyżkę cedzakową i dotykając palcem. Podawać ze smażoną na oleju pokrojoną cebulą albo odsmażane na oleju lub maselku.

Przygotowanie farszu: Grzyby opłukać, zalać zimną wodą i odstawić na 6 godzin lub na noc. Następnego dnia zagotować, dodać obraną marchewkę, pietruszkę i gotować aż będą miękkie. Pod koniec gotowania doprawić solą i pieprzem. Kapustę ugotować do miękkości z dodatkiem soli, dokładnie odcisnąć. Grzyby, marchewkę i pietruszkę odcedzić. Bardzo dobrze odcisnąć z wody i razem z kapustą zmielić w maszynce do mięsa o bardzo dużych oczkach, ok. 1 cm średnicy. Jeśli nie ma pod ręką maszynki, grzyby i warzywa można drobno pokroić na desce. Na patelni na oliwie usmażyć cebule, dodać do farszu. Składniki farszu dobrze połączyć i wyrobić, doprawić solą i pieprzem.

Colțunași cu varză și ciuperci

Compoziția aluatului: 4 pahare de făină, 2 lingurițe de sare, 2 lingurițe de ulei, aprox. 2 pahare de apă caldă

Compoziția umpluturii: 100 gr. ciuperci uscate, 1 kg. de varză murată, 1 morcov, 1 pătrunjel, sare și piper, 3 linguri ulei de măsline, 2 cepe

Pregătirea aluatului: Făina se cerne pe planșetă, se face o scobitură, se adaugă sarea și uleiul. Treptat se adaugă apă caldă și se frământă 15 minute până devine moale și elastic. Se acoperă cu un șervet. Într-un vas se pune apă, sare și se pune la fiert. Aluatul se împarte în două, se întinde o foaie. Cu un pahar mic, se taie rondelile, la mijloc se pune umplutura, se împăturesc și se lipesc. Se fierb aprox. 3-5 min. Se verifică dacă sunt suficient de moi. Se servesc cu ceapă prăjită în ulei sau prăjite în ulei sau unt.

Prepararea umpluturii: Ciupercile se spală, se pun în apă rece pentru 6 ore sau peste noapte. A doua zi se fierb până devin moi adăugând morcovul și pătrunjelul curățate. La sfârșit se adaugă sare și piper. Varza se fierbe până devine moale, adăugând sare și apoi se strecoară bine. Ciupercile, morcovul și pătrunjelul se store bine de apă și se dau împreună cu varza prin mașina de tocat carne sau pot fi tăiate mărunt pe tocător. Într-o tigaie se călește ceapa și se adaugă la umplutură. Se amestecă bine adăugând sare și piper.

Makowiec zawijany

Składniki na ciasto drożdżowe (na 3 sztuki makowca): 3 szklanki mąki pszennej, 180 ml letniego mleka, 150 g roztopionej i ochłodzonej margaryny (lub masła), 6 żółtek,

45 g świeżych drożdży lub 21 g suchych, 6 łyżek cukru, 1,5 łyżki oleju, pół łyżeczki soli, 1,5 łyżki spirytusu (lub np. wódki, rumu), 1 duże opakowanie cukru waniliowego (16 g)

Składniki na masę makową: 500 g maku, 200 g cukru, 100 g rodzyneków, 50 g posiekanych orzechów włoskich, 1 łyżka miodu, olejek migdałowy do smaku, cynamon do smaku, 1 łyżka miękkiej margaryny, lukier (4 łyżki cukru pudru rozarte z odrobiną wrzątku), trochę maku do dekoracji, pergamin/papier do pieczenia, olej

Przygotowanie ciasta drożdżowego: Drożdże rozpuścić z cukrem oraz mlekiem (letnim) i odstawić na około 15 min. Dodać pozostałe składniki i wyrobić ciasto, dodając na koniec rozpuszczony tłuszcz. Odstawić do wyrośnięcia w ciepłe miejsce.

Przygotowanie masy makowej: Mak zaparzyć w 500ml wrzącej wody, odstawić do wystygnięcia, dwukrotnie zemeleć. Dodać pozostałe składniki (na końcu delikatnie wymieszać z ubitym białkiem, które nam pozostało z ciasta).

Wyrośnięte ciasto podzielić na trzy części, rozwałkować prostokątne placki, nałożyć masę makową, zawinąć w posmarowany olejem pergamin, zostawiając około 3 cm (nie zakrywając boków), w formie tuby. Jeśli ciasto jest zbyt klejące, podsypać mąką w celu zawinięcia masy, końce makowców podłożyć pod spód. Piec w temperaturze 180-190 stopni przez około 30-40 min. Ciasto polać lukrem i posypać makiem.

Învârtită cu mac

Compoziția aluatului cu drojdie (pentru 3 bucăți): 3 pahare de făină de grâu, 180 ml. lapte cald, 150 gr. margarină topită și răcită (sau unt), 6 gălbenușuri, 45 gr. drojdie proaspătă sau 21 gr. drojdie uscată, 6 linguri de zahăr, 1,5 linguri ulei, ½ linguriță sare, 1,5 linguri spirt (vodcă, rom), 16 gr. zahăr vanilat

Compoziția umpluturii: 500 gr. mac, 200 gr. zahăr, 100 gr. stafide, 50 gr. nuci tăiate, 1 lingură miere, ulei de migdale după gust, scorțișoară, 1 lingură de margarină moale, glazură (4 linguri de zahăr pudră frecat cu puțină apă fierbinte), puțin mac pentru decorare, hârtie de copt, ulei

Prepararea aluatului: Drojdia cu zahărul se dizolvă în laptele cald și se lasă aprox. 15 min. Se adaugă celelalte ingrediente și se face aluatul, la sfârșit adăugându-se margarina topită. Se lasă să crească la căldură.

Prepararea umpluturii: Macul se opărește în 500 ml apă fierbinte, se lasă să se răcească, se macină de două ori. Se adaugă celelalte ingrediente (la sfârșit se amestecă ușor cu albușurile bătute rămase de la aluat).

Aluatul crescut se împarte în trei, se întinde, se pune umplutura, se rulează în hârtie unsă cu ulei, se lasă aprox. 3 cm fără a acoperi marginile, în formă de tub. Dacă aluatul este prea cleios, se presară cu făină, iar capetele se pun dedesubt. Se coace la temperatura de 180-190 de grade, aprox. 30-40 min. Aluatul se glazurează și se presară cu mac.

Świąteczny bigos

Bigos najlepiej zacząć przygotowywać trzy dni wcześniej.

Składniki (na około 20 porcji): 2 kg kapusty kiszonej, 1 kg białej kapusty, 3 rodzaje mięs – każdego po ok 400 g: pieczeń wieprzowa, schab pieczony, kielbasa w pętkach (lub według uznania i tego, co akurat posiadamy, mogą być kawałki smażone, jak i pieczone), 100 g suszonych grzybów, 3 cebule, 2 łyżki masła, 300 g suszonych śliwek, 200 ml czerwonego wina, sól, pieprz, 1 łyżeczka majeranku, kilka nasion jałowca, 3-4 listki laurowe, pieprz w ziarenkach (kilka), pół łyżeczki ziela angielskiego

Przygotowanie: Dzień wcześniej, a przynajmniej kilka godzin, śliwki i grzyby suszone zalać wodą. Namoczone grzyby razem z wodą, w której się moczyły gotować około 20 min. Śliwki odcedzić i pokroić. Kapustę kiszoną i świeżą drobno posiekać, przelać gorącą wodą i odcisnąć. Do garnka wlać 400 ml wody i włożyć dwa rodzaje kapusty. Postawić na niewielkim ogniu i dusić aż kapusta zacznie mięknąć. Grzyby odcedzić i pokroić w paseczki. Upieczone lub usmażone wcześniej mięsa oraz kielbasę pokroić na kawałki i dodać do kapusty. Po 15 minutach wrzucić do garnka śliwki i grzyby i wodę pozostałą z gotowania grzybów. Cebulę pokroić w drobną kostkę, na patelni rozgrzać masło, wrzucić cebulę i podsmażyć aż będzie szklista. Dodać wszystkie przyprawy: sól i pieprz do smaku. Wszystko dobrze wymieszać, dodać wino. Dusić około 2 godzin. Dla usykania lepszego smaku podgrzewać przez kolejne trzy dni i dusić przez 15 min. Na noc odstawić w chłodne miejsce.

Bigos de sărbătoare

De preferat ca prepararea bigosului să înceapă cu trei zile mai devreme.

Ingrediente (pt. 20 de porții): 2 kg. varză murată, 1 kg. de varză proaspătă, 3 feluri de carne – din fiecare câte aprox. 400 gr: friptură de porc, cotlet fript, cârnaț afumat (dar pot fi și bucăți prăjite sau fripte), 100 gr. ciuperci uscate, 3 cepe, 2 linguri de unt, 300 gr. prune uscate, 200 ml. vin roșu, sare, piper, 1 linguriță de magheran, câteva boabe de ienupăr, 3-4 foi de dafin, câteva boabe de piper, ½ linguriță de enibahar

Preparare: Cu o zi înainte, sau măcar cu câteva ore, prunele și ciupercile uscate se pun în apă. Ciupercile se fierb 20 min. în apa în care au fost puse la muiat. Prunele se strecoară și se taie. Varza murată și cea proaspătă se toacă mărunț, se opărește și se stoarce. Într-un vas se toarnă 400 ml. apă în care se pun cele două feluri de varză. Se pune pe foc potrivit până începe a se muia. Ciupercile se strecoară și se taie feliuțe. Carnea și cârnațul fripte sau prăjite se taie în bucăți și se adaugă la varză. După 15 min. se adaugă prunele și ciupercile precum și apa în care au fiert ciupercile. Ceapa se taie mărunț, într-o tigaie se topește untul în care se căleşte ceapa până devine sticloasă. Se adaugă toate ingredientele, sarea și piperul după gust. Se amestecă totul, se adaugă vinul. Se înăbușește aprox. 2 ore. Pentru ca să capete un gust mai bun, se încălzește în următoarele trei zile și se înăbușă timp de 15 min. Noaptea se lasă la loc rece.

Iwona Olszewska-Marculeac

Trad. St. Iachimovschi

